

Mia Montonen och Eivor Söderström

Utvärdering av SABIR

Utvärdering av SABIR

Mia Montonen och Eivor Söderström: Utvärdering av SABIR

FSKC Arbetspapper 6/2011

Ab Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området

Helsingfors 2011

ISBN 978-952-5588-76-7 (PDF)

Innehåll

Innehållsförteckning

Innehåll	3
1 Inledning och bakgrund till utvärderingen	5
Mia Montonen.....	5
2 Kollegautvärdering	7
Mia Montonen och Eivor Söderström.....	7
2.1 Sammanfattning av kollegautvärderingen.....	10
3 Enkät för deltagare på SABIR-arbetsseminarier	11
Mia Montonen.....	11
3.1 Respondenterna	12
3.2 Utvärdering av kunnandet.....	12
3.3 Utvärdering av det inledande samarbetsmötet.....	19
3.4 SABIR-projektet i sin helhet	20
3.5 Jämförelser mellan respondenterna	21
3.6 Sammanfattning av enkätsvar	21
4 Brukarnas och de professionellas erfarenheter av inledande samarbetsmöten	23
Mia Montonen och Eivor Söderström.....	23
4.1 Uppföljning av erfarenheter med familjerna	28
4.2 Sammanfattning av enkäterna om erfarenheter av inledande samarbetsmöte	29
5 Utvärderingsdiskussion på lärande forum	30
Mia Montonen och Eivor Söderström.....	30
5.1 Utvärderingsdiskussion på daghemmens lärande forum.....	30
5.2 Utvärderingsdiskussion på skolans lärande forum	31
5.3 Sammanfattning av utvärderingsdiskussionerna på lärande forum	34
6 Uppföljning av SWOT-analys	36
Mia Montonen och Eivor Söderström.....	36
6.1 Sammanfattning av SWOT-analys.....	37
7 Uppföljning av kompetensevalueringen från augusti 2009	38
Mia Montonen och Eivor Söderström.....	38
7.1 Avslutningsvis om uppföljningen	40
8 Slutord och förslag till åtgärder	42
Mia Montonen.....	42

1

Inledning och bakgrund till utvärderingen

Mia Montonen

Systemiskt arbete för barn i riskzon (SABIR) påbörjades under våren 2009 och pågick till oktober 2011. Arbetet fortsätter under perioden 1.11.2011-31.12.2012 med SABIR 2.

Den övergripande målsättningen för SABIR 1 var att utveckla en brukarorienterad systemisk samverkansmodell för barn i riskzon. Man ville öka tillgängligheten för tidigt stöd samt främja ett flexibelt arbete med klara strukturer mellan bas- och specialservice. Till målsättningarna hör även att utvidga handlingsutrymmet för barn- och familjearbetet. Se bilaga 1 (Logisk modell). (För en mera utförlig beskrivning av utvecklingsprocessen inom SABIR se Backman och Söderström 2011).

Under hösten 2009 och i början på året 2010 utarbetades en plan för utvärderingen av projektet (Utvärderingsplan för SABIR 2010). Enligt planen har utvärderingens primära syfte varit att rikta utvecklingsarbete som görs inom projektet samt förbinda de olika aktörerna till ett gemensamt utvecklande av servicen samt att dokumentera utvecklingsprocessen samt samla information om projektets framskridande. De specifika frågorna för utvärderingen var:

- Har samarbetet förbättrats mellan olika aktörer i nätverket? På vilket sätt? Hurudana verksamhetsätt har man utvecklat?
- Förverkligas projektet så att målsättningarna uppfylls?
- Hur kan personal och brukare påverka innehållet i utvecklingsarbetet, känner de sig delaktiga i utvecklingsprocessen?

Utvärderingen var uppdelad i två faser:

- Fas 1: Planering; kartläggning och uppbyggande av logisk modell som genomfördes under hösten 2009 och i början på året 2010, samt
- Fas 2: Utvärdering av utvecklingsprocess och resultat. Fas 2 kan dessutom indelas i två skeden: a) utvärdering av utvecklingsprocess, som genomförts kontinuerligt under projektets gång, samt b) utvärdering av resultat som genomförts under projektets senare skede.

Utvärderingen av SABIR-projektet har framskridit i stort enligt planen. I början av projektet fokuserade utvärderingen på utvecklande utvärdering; tanken var att samla information som kunde användas i det kommande utvecklingsarbetet (se Montonen: Mellanutvärdering av SABIR 2010). Under projektets sista år, har fokus fortsättningsvis varit på hur man kan vidareutveckla arbetet, men samtidigt har det

varit aktuellt att se över projektets målsättningar och till vilken grad man har nått dem, samt kartlägga ifall man under denna korta projektperiod kan se några effekter av projektet. I denna rapport redogörs för utvärderingsinsatserna som har gjorts under år 2011.

Under våren 2011 bestod utvärderingsinsatserna kollegautvärdering och en enkät till alla som deltagit på SABIR-arbetsseminarierna. Dessutom har projektet samlat brukarnas och de professionellas erfarenheter om de genomförda inledande samarbetsmötena (sedan dessa påbörjades) och ett försök till uppföljning av erfarenheterna för brukarna har gjorts. Dock har svarsprocenten varit mycket låg, så detta har blivit till ett försök. Därutöver har en utvärderingsdiskussion på de lärande forumen genomförts och en uppföljning av SWOT-analysen gjorts. En uppföljning på kompetensevalueringen gjordes som den sista insatsen i oktober 2011.

En del av utvärderingarna har gjorts av projektchefen Eivor Söderström och en del av utvecklingschef Mia Montonen på Ab Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området- FSKC. Denna rapport är sammansatt och till stor del skriven av Mia Montonen. Kollegautvärderingen dokumenterades av projektchef Eivor Söderström och således har hon bidragit till den i skrivarbetet. Eivor Söderström hade ansvar för utvärderingen av brukarnas och de professionellas erfarenheter av inledande samarbetsmöten och hon har gjort sammanställningen i tabellform. Hon hade också ansvar för uppföljningen av SWOT-analysen och har således bidragit också till skrivandet av kapitel sex. Protokollet på utvärderingsdiskussionerna på lärande forum skrevs av Eivor Söderström och kapitlen 5.2 och 5.3 är i huvudsak hennes text.

2

Kollegautvärdering

Mia Montonen och Eivor Söderström

Tanken med kollegautvärdering är att personal från samma yrkesgrupp eller personer som arbetar med samma problematik eller utvecklingsuppdrag jämför sitt arbete med varandra med målsättningen att jämföra, reflektera och lära sig av varandra. Grupperna skall vara samtidigt tillräckligt lika och tillräckligt olika. (Seppänen-Järvelä (red.) (2005) Vertaismenetelmät kehittävään arvioinnin välineenä) Ur den synvinkeln passade kollegautvärderingen bra för SABIR. Daghems- och skolgruppen har arbetat med samma mål och med samma innehåll, samtidigt som grupperna varit olika och utvecklingsprocessen för skol- och daghemsgruppen var olika. Tanken var också att samtidigt ge en modell för hur kollegautvärdering kan fungera så att deltagarna eventuellt också kunde använda sig av kollegautvärdering i andra sammanhang.

Kollegautvärderingen inom SABIR-projektet hade som mål att se över hur de inledande samarbetsmöten har fungerat och hur man kunde vidareutveckla dessa. Det första kollegautvärderingstillfället var i samband med arbetsseminariet 21.01.2011. Det andra tillfället skulle vara på arbetsseminariet 26.05.2011, men pga. för anmälda deltagare flyttades arbetsseminariet till hösten 2011 och kollegautvärderingen uteblev.

Mia Montonen fungerade som ledare för kollegautvärderingen 21.01.2011 och Eivor Söderström hade hand om dokumenteringen. Kollegautvärderingen genomfördes så att först presenterade daghemsgruppen sina erfarenheter av de inledande samarbetsmötena:

- Hur de hade gjort?
- Vad hade fungerat bra?
- Vad gjorde dem fundersamma?
- Kritiska punkter.

Därefter fick skolgruppen reflektera det de hört. Utgångspunkten i reflektionen skulle vara deras erfarenheter om inledande samarbetsmöten. Frågorna för reflektionen var:

- styrkor i genomförandet av daghemmens samarbetsmöten
- vilka erfarenheter de själv kunde använda sig av
- vad som kunde vidareutvecklas.

Efter den rundan fick de övriga deltagarna en möjlighet att reflektera kring samma frågor.

Kollegautvärderingen dokumenterades och sammanfattades till följande punkter:

Goda erfarenheter

- sättet att inleda arbetet från "du kan kontakta" till "vi ber samarbetsparten hit"
- en klar struktur för mötet möjliggör ett dialogiskt grepp
- I inledningen kan var och en hålla ett anförande/inlägg vilket gör det möjligt att alla i tur och ordning får sin åsikt hörd utan behov av att överrösta andra.
- pågående projekt medför att parterna som deltar i inledande samarbetsmöte är tydligare inställda på att föra en dialog, och innebär att vården kring barnet/familjen blir mera fokuserad och bättre.
- att fundera tillsammans över det viktiga
- båda parter tillför något nytt: förälder fått tips av personalen samtidigt som personalen tog emot tips av mamman om vad som fungerar med barnet
- kommunikationen inom det svenskspråkiga fältet har öppnats, förbättrats.

Att minnas

- familjens språk och mötets språk på förhand
- ansvarsfördelning; man behöver komma överens på förhand om vem som leder mötet, vem dokumenterar
- att säga till på förhand och då mötet inleds: varför är vi här, vad kommer att behandlas?
- inleda mötet med att berätta hur det ska genomföras
- att inleda mötet först när alla är på plats, att avsluta samtidigt
- allas ansvar för att genomförningen ska lyckas, risken att falla tillbaka till gamla mönster stor
- att våga närma sig föräldern, då man får känslan av att allting inte är som det ska, kan vara en lättnad för föräldern.

Kritiska punkter

- Procedur- och strukturfrågor blivit för styrande, såsom diskussion om ordförande och sekreterare.
- Utmaning: Hur strukturera mötet så det blir tillräckligt klart, men inte alltför bindande och styrande utan fokuserar på det väsentliga; det dialogiska förhållningssättet.
- Dokumentering: kan kännas svårt att under mötet få nedskrivet de viktigaste punkterna.
- Behov att särskilja den som leder mötet och den som framför oron. Dubbelroll gör att man lätt tappar greppet.

- Hur förhålla sig och säga till om det funnits kontakt till familjen redan tidigare?
- Att hitta en gemensam tid som passar alla är ofta tidskrävande och svårt, mötestiden kan flyttas långt fram.
- Upplever föräldrarna det svårt när det blir många inbjudna? Blir känslan att man står på samma linje eller mot någon?
- Är det jag som professionell som har motstånd men pratar i familjens namn?

Förslag

- Klargörande av mötets organisering och genomförning: vad var meningen egentligen?
- Mycket övning behövs för att ta till tals, lyssna aktivt och föra dialog.
- Att kunna ta en reflekterande position kräver övning för att man ska kunna göra det på ett fruktbart sätt. Har använts en del inom barnskyddsarbetet, där det också finns vilja att utveckla vidare.
- "Do it lousy": case-övningar enbart med de professionella.
- Behov av att reservera tider för inledande samarbetsmöten, t.ex. en ggr/månad? Likt projekt om skolfrånvaro.

Sådant som underlättat/ försvårat att våga pilotera

- aktiv reflektion på lärande forum om potentiella familjer som skulle ha nytta av samarbetsmöte
- förälder själv varit initiativtagare flera gånger
- får misslyckas, behöver inte precis gå enligt "regelboken"
- svårt att utsätta sig i situation där ens agerande granskas, lätt känsla av att bli uthängd och utpekad. Plan på videofilmade förstärkt detta. Video kunde hellre användas som en möjlighet.

Efter kollegautvärderingen diskuterades genomförandet på följande lärande forum. En del av deltagarna hade upplevt kollegautvärderingen som svår och önskade att de hade kunnat förbereda sig bättre och att utvärderingen borde ha varit mera konkret (Opublicerat protokoll från 15.2.2011). Genomförandet av utvärderingen försvårades av den stora gruppen (både daghemsgruppen, skolgruppen och andra) samt av att deltagarna hade varierande mycket erfarenheter av inledande samarbetsmöten. En del hade erfarenheter, medan andra inte hade ännu deltagit på ett inledande samarbetsmöte.

Dessa frågeställningar beaktades i planeringen av följande tillfälle, som tyvärr uteblev, så hela kollegautvärderingsprocessen blev egentligen på hälft.

2.1 Sammanfattning av kollegautvärderingen

Enligt diskussionen som genomfördes när daghemsgruppen presenterade sina erfarenheter av det inledande samarbetsmöte så har man haft en del goda erfarenheter och man ser nyttan med strukturerade möten. Man ansåg också att projektet och möten bidragit till att vården kring barnet och familjen blivit bättre, samt att kommunikationen inom det svenska nätverket har förbättrats. I diskussionen kom det fram också en hel del saker som är viktiga att komma ihåg när det gäller själva genomförandet av mötet. Som kritiska punkter lyfte deltagarna fram utmaningen med att strukturera tillräckligt men inte för mycket. De fanns också vissa oklarheter kring rollerna för en del av mötesdeltagarna: skall den som har oron fungera som ordförande?

Saker som underlättat piloteringen var bland annat reflektion på de lärande forumen, föräldern som initiativtagare samt att man hade en känsla av att det var ok att misslyckas. Saker som försvårat var planen på videofilmande, man upplevde att man lätt fick en känsla av att bli uthängd och utpekad.

Under diskussionen kom man också med förslag på hur man kunde förbättra och vidareutveckla arbetet. Dessa diskuterades och beaktades i det fortsatta arbetet.

3

Enkät för deltagare på SABIR- arbetsseminarier

Mia Montonen

Under våren 2010 samlades material till en mellanutvärdering genom att använda en enkät för de som deltagit på arbetsseminarierna. Tanken var att man på våren 2011 skulle upprepa enkäten, med samma upplägg. Under våren 2011 beslöts det att man inom hela Barnets röst skall samla in likadana uppgifter, från alla olika delprojekt, om all den utbildning som ordnats inom projektet. Frågorna som skulle användas för att samla in material till hela Barnets röst var i viss mån likadana som de som använts inom SABIR våren 2010 så Eivor Söderström och Mia Montonen beslöt att istället för att ha två enkäter, sammanslå dessa till en. Frågorna från Barnets röst översattes till svenska och Stina Högnabba som ansvarar för utvärderingen av hela Barnets röst gick igenom enkäten och frågorna före enkäten skickades ut.

Denna sammanslagning gjorde att enkäten blev relativt lång och en del av frågorna blev ganska lika varandra, men eftersom tanken var att frågorna skulle kunna jämföras med svar från andra delprojekt (när det gäller hela Barnets röst) och med den enkät som gjordes inom SABIR våren 2010, kändes det ändamålsenligt att hålla fast vid alla dessa frågor. (se Bilaga 2)

Frågorna som skulle samlas för Barnets röst utvärderingen hade en fråga som gällde situationen före utbildningen och en som gällde situationen efter utbildningen. När det gäller SABIR så beslöts att se på de arbetsseminarier och lärande forum som ordnats inom SABIR som en utbildningsprocess. Därför har frågorna formen före SABIR-projektet och nu. I praktiken innebar det att en del av frågorna som ställdes för ett år sedan ställdes nu på nytt.

Enkäten skickades som en länk till 87 e-post adresser, av vilka fem var daghem, varifrån flera personer har deltagit på arbetsseminarierna. Enkäten skickades inte till de personer som det fanns vetskap om att de hade bytt arbete eller slutat. Enkäten skickades ut första gången 27.05.2011, då var svarstiden till den 10.6. En påminnelse skickades den 06.06.2011. Den 14.6.2011 skickades en sista påminnelse med svarstiden förlängd till 17.6.2011. Fram till den 17.6.2011 hade 36 personer svarat på enkäten. Antalet svar är inte tillfredställande, men den instundande sommaren gjorde att det inte kändes ändamålsenligt att förlänga tiden ytterligare.

3.1 Respondenterna

Av dem som svarat, hörde största delen till personal som representerade övrig social service (10 st.), de näst största grupperna var stadens daghem (8 st.) och skolan (7 st.). De övriga representerade hälsocentralen, HNS och tredje sektorn.

Den absolut största delen av respondenterna arbetade praktisk med barn och familjer (23 st.) och de andra som förmän eller inom ledningen (6 st.) och som sakkunniga (5 st.). Trots den dåliga svarsandelen är det glädjande att största delen av respondenterna hör till dem som arbetar i praktiken.

19 av respondenterna har svarat att de deltagit på daghemmens lärande forum och 10 att de deltagit på skolans lärande forum. Det totala antalet personer som deltagit på daghemmens lärande forum är 22 (+ ledare) och på skolans 17 (+ ledare). Detta innebär att en stor del av dessa har svarat på enkäten. Så trots att respondent antalet är litet kan man säga att en stor del av kärngruppen för SABIR har svarat på enkäten. Detta betyder att den klart största delen av respondenterna också har deltagit på forumen. Bör dock observeras att det finns enstaka personer som deltagit både på daghemmens och på skolans lärande forum.

Ett av arbetsseminarierna Dialogiskt samarbete med barnets nätverk (Kanninen) var riktat endast till daghemspersonal och hälsocentralens personal i Nordsjö. Detta förklarar varför endast 8 av respondenterna har deltagit på detta seminarium. I övrigt så har arbetsseminarierna haft mellan 40 och 64 deltagare. Antal deltagare av respondenterna har varierat mellan 16 och 23.

Det bör observeras att personalombytet har varit stort och när antalet respondenter var så pass liten är sannolikheten att samma personer skulle ha svarat på enkäten våren 2010 och våren 2011 liten och därför är det inte ändamålsenligt att göra jämförelser mellan enkätsvaren.

På grund av mänskligt misstag, fick ett av pilotdaghemmen inte enkäten.

3.2 Utvärdering av kunnandet

Enkäten var uppdelad så att efter de mera allmän frågorna (ovan) fanns det fyra substanssteman och därefter ännu avslutningsvis några frågor om inledande samarbetsmöten och projektet i sin helhet.

Första substansstemat: Ökad förståelse och ökat kunnande om faktorer som påverkar barns, ungas och föräldrars psykiska, fysiska och sociala välmående.

Det första substansstema handlade om kunnande om faktorer som påverkar barns, ungas och föräldrars psykiska, fysiska och sociala välmående.

Första frågan handlade om hur respondenterna ser på sitt eget kunnande om arbete med barn och familj. Frågorna var att på vilken nivå var kunnandet innan SABIR-projektet och på vilken nivå det är nu (maj-juni 2011). På svaren ser man att man upplever att man hade ett relativt bra kunnande, men att det nu är ännu bättre (skillnaden på medeltalen är 0,7).

1. Nivån av kunnande: 1= mycket svaga kunskaper, 4= baskunskaper, 7= mycket goda kunskaper
Antal svarande: 34

	1	2	3	4	5	6	7	Totalt	AV.
På vilken nivå anser du att ditt kunnande om arbete med barn och familjer har varit INNAN SABIR-projektet?	0	0	0	8	16	7	3	34	5,1
På vilken nivå anser du att ditt kunnande om arbete med barn och familjer är NU	0	0	0	1	10	17	5	33	5,8

Figur 1 Kunnandet om arbete med barn och familj

Den **andra frågan** gällande detta tema var hur stor betydelse SABIR arbetsseminarierna och de lärande forumen har haft på det ökade kunnande och den ökade förståelsen.

Betydelsen av arbetsseminarier och lärande forum 1= mycket liten betydelse, 4= betydelse, 7= mycket stor betydelse
Antal svarande: 35

	1	2	3	4	5	6	7	Totalt	AV.
Vilken betydelse har arbetsseminarierna haft med tanke på ökat kunnande och ökad förståelse om dessa frågor?	1	2	5	7	10	6	3	34	4,6
Vilken betydelse har lärande forum haft med tanke på ökat kunnande och ökad förståelse om dessa frågor?	1	1	6	8	4	5	4	29	4,5

Figur 2 Arbetsseminariernas och de lärande forumens betydelse för kunnandet om arbete med barn och familj

På svaren ser man att respondenterna har haft mycket olika åsikter om vilken betydelse arbetsseminarierna och lärande forumen har haft. En del av respondenterna har tyckt att det haft endast mycket liten betydelse medan andra

anser att dessa haft mycket stor betydelse. Detta gäller både arbetsseminarierna och de lärande forumen.

Den **tredje frågan** på detta tema var en öppen fråga där respondenterna beskriver hur förändringen syns i arbetet. Många av respondenterna beskriver hur samarbetet med samarbetsparterna har blivit bättre:

- man känner till samarbetsparterna
- man känner till samarbetsparternas arbetssätt och kunnande och vet bättre vad man kan förvänta sig och vad de andra förväntar sig av en själv
- tröskeln till kontakttagande är lägre
- man har en tydligare ansvarsfördelning

I svaren ovan beskriver respondenterna att det nya kunnandet egentligen har påverkat deras inställning till samarbetsparterna.

En av respondenterna skrev att hon/han har använt arbetsseminarierna till att hålla kontakt med samarbetsparterna.

En annan av respondenterna ansåg att man fått nya infallsvinklar på arbetet och hittat nya lösningsmodeller.

Några lyfte fram att man blivit bättre på att samarbeta med föräldrarna:

- man upplever att man bättre kan tänka på sakerna utgående från föräldrarnas synvinkel
- man ser föräldrarna som en av samarbetsparterna
- man tar tidigare kontakt.

Det dialogiska arbetet lyftes också fram, man har en mera dialogisk inställning och strävar efter ett mera dialogiskt sektoröverskridande arbete.

Andra substans temat: Egna verksamhetssätt och principer som styr det egna arbetet.

Det andra temat handlade om de egna verksamhetsprinciperna. Frågorna under detta tema handlade om hur medveten man är om de teoretiska utgångspunkterna som styr arbetet, samt ifall man via SABIR-projektet har fått ökat kunnande om arbetsmetoder och/eller kunnat öka det utvecklande arbetsgreppet.

De egna verksamhetsprinciperna: 1= inte alls, 4= i viss mån, 7= mycket

Antal svarande: 35

	1	2	3	4	5	6	7	Totalt	AV.
Har SABIR-projektet hjälpt till att klargöra de teoretiska utgångspunkterna som styr ditt arbete?	5	2	5	8	9	4	2	35	4
Har du via SABIR-projektet fått ett ökat kunnande om arbetsmetoder?	2	2	5	7	10	6	3	35	4,5
Bidrog SABIR-projektet till att öka ditt utvecklande arbetsgrepp?	3	3	3	9	8	4	5	35	4,4
Har du kunnat tillämpa det du lärt dig?	0	4	3	10	9	5	3	34	4,5

Figur 3 SABIR-projektets inverkan på de egna verksamhetsprinciperna

Även på denna fråga var spridningen av svaren stora. När det gäller de teoretiska utgångspunkterna har respondenterna i högre grad svarat att SABIR inte har hjälpt till att klargöra dessa, medan kunnandet om arbetsmetoder har enligt de flesta respondenter ökat något. Likaså har de flesta respondenter svarat att SABIR har bidragit till att öka på det utvecklande arbetsgreppet. Den sista delfrågan var: Har man kunnat tillämpa det man lärt sig? Och fastän spridningen är stor så har ingen svarat att inte alls.

På frågan: Vilken betydelse arbetsseminarierna och lärande forumen har haft? är spridningen igen stor. En del upplever att dessa haft stor betydelse, andra att de haft mindre.

Betydelsen av arbetsseminarier och lärande forum 1= mycket liten betydelse, 4= betydelse, 7= mycket stor betydelse

Antal svarande: 35

	1	2	3	4	5	6	7	Totalt	AV.
Vilken betydelse har arbetsseminarierna haft med tanke på dina verksamhetsätt och principer?	3	4	5	7	9	6	1	35	4,1
Vilken betydelse har lärande forum haft med tanke på dina verksamhetsätt och principer?	1	4	1	9	8	2	4	29	4,4

Figur 4 Arbetsseminariernas och de lärande forumens betydelse på verksamhetsätt och principer

På den öppna frågan: Hur man har tillämpat det man lärt sig? har respondenterna lyft fram liknande saker som på föregående öppna fråga som att samarbete och kunskap om andra blivit bättre.

Några av respondenterna lyfte fram det nya de lärt sig om diskussions- och mötesteknik, som att alla deltagare på mötet har utrymme att uttrycka sig och att man själv använder jag-budskap.

Några skrev att de blivit aktivare med att ta upp oron och med att sammankalla till nätverksmöten. En av respondenterna svarade att hon/han fått större förståelse för uppbyggandet av klientprocesser i utvecklingsarbetet i allmänhet.

Det tredje substans temat: Mångprofessionellt, dialogiskt nätverksarbete och betydelsen av samarbete över sektorgränserna

Under detta tema fanns fyra frågor. På den första frågan skulle respondenterna ta ställning till nivån på sitt kunnande om mångprofessionellt, dialogiskt nätverksarbete innan SABIR-projektet och nu.

1. Nivån av kunnande: 1= mycket svaga kunskaper, 4= baskunskaper, 7= mycket goda kunskaper
Antal svarande: 35

	1	2	3	4	5	6	7	Totalt	AV.
På vilken nivå anser du att ditt kunnande om mångprofessionellt, dialogiskt nätverksarbete har varit INNAN SABIR-projektet?	0	2	4	10	14	4	1	35	4,5
På vilken nivå anser du att ditt kunnande om mångprofessionellt, dialogiskt nätverksarbete är NU	0	0	1	3	13	14	4	35	5,5

Figur 5 Nivån på kunnandet om mångprofessionellt, dialogiskt nätverksarbete

När man jämför svaren ser man att respondenterna anser att deras kunnande har ökat under SABIR-projektet (förändringen på medeltalet är 1,0).

Detta förstärks också med svaren på följande fråga som skulle vara en av frågorna som skulle jämföras med svaren från enkäten våren 2010.

Kunnande om BETYDELSEN av samarbete över sektorgränser 1= inte alls, 4= i viss mån, 7= mycket
Antal svarande: 34

	1	2	3	4	5	6	7	Totalt	AV.
Har SABIR-projektet ökat på ditt kunnande i mångprofessionellt dialogiskt nätverksarbete	0	3	1	12	8	6	4	34	4,7

Figur 6 Kunnandet om betydelsen av samarbete över sektorgränser

På den tredje frågan frågades det om arbetsseminariernas och de lärande forumens betydelse dels för ökat kunnande om mångprofessionellt dialogiskt nätverksarbetet och dels för ökat kunnande om BETYDELSEN av mångprofessionellt dialogiskt nätverksarbete.

Betydelsen av arbetsseminarier och lärande forum 1= mycket liten betydelse, 4= betydelse, 7= mycket stor betydelse
 Antal svarande: 35

	1	2	3	4	5	6	7	Totalt	AV.
Vilken betydelse har arbetsseminarierna haft med tanke på ditt kunnande i mångprofessionellt, dialogiskt nätverksarbete ?	0	4	2	7	15	4	3	35	4,6
Vilken betydelse har lärande forum haft med tanke på ditt kunnande i mångprofessionellt, dialogiskt nätverksarbete ?	1	1	5	8	5	5	3	28	4,5
Vilken betydelse har arbetsseminarierna haft med tanke på ditt kunnande om betydelsen av samarbete över sektorgränserna?	1	3	3	8	9	6	5	35	4,7
Vilken betydelse har lärande forum haft med tanke på ditt kunnande om betydelsen av samarbete över sektorgränserna?	1	0	3	8	6	4	5	27	4,9

Figur 7 Betydelsen av arbetsseminarier och lärande forum kunnandet om mångprofessionellt, dialogiskt nätverksarbete och betydelsen av samarbete över sektorgränserna

På svaren ser man att respondenterna i stort sett ansett att arbetsseminarierna och de lärande forumen har haft betydelse för det ökade kunnandet. Man kan också konstatera att de lärande forumen har haft större betydelse med tanke på kunnandet om betydelsen av samarbetet över sektorgränserna.

I de öppna svaren om hur detta syns i arbetet har respondenterna svarat i linje med tidigare svar. Det ökade kunnandet syns i arbete som ökat samarbete, ökad kontakttagning och kunskap om andras arbetsuppgifter och tillit till de andras yrkeskunskap. En av respondenterna definierade ännu tydligare: "... fått insikt i att vi alla är experter på vårt eget område och man skall kunna lita på att alla sköter sitt, enligt bästa förmåga." En annan ansåg att man nu har kommit till sektoröverskridande arbete i praktiken, tidigare har det bara fungerat mera i teorin.

En av respondenterna lyfte fram att man har mera kontakt över sektorgränserna, en annan att man har större förståelse för familjerna. En annan beskrev att det att man avstår från remissförfarandet är ett steg i rätt riktning eftersom att hjälpen når bäst fram i barnets naturliga utvecklingsmiljö.

Fjärde substansstema: Barns, ungas och föräldrars delaktighet

Den första frågan under detta område handlade om inställningen till och om kunnandet om delaktighet. De två första delfrågorna var före och efter frågor och den tredje om SABIR-projektet har påverkat kunnandet om delaktighet.

Inställningar och kunnande om 1= inte alls, 4= i viss mån, 7= mycket									
Antal svarande: 35									
	1	2	3	4	5	6	7	Totalt	AV.
Hur mycket påverkade barns, ungas och föräldrars erfarenheter och åsikter ditt arbete INNAN SABIR?	0	0	2	3	9	13	8	35	5,6
Hur mycket påverkar barns, ungas och föräldrars erfarenheter och åsikter ditt arbete NU?	0	0	1	1	7	13	13	35	6
Har SABIR-projektet ökat ditt kunnande om betydelsen av barnets och familjens delaktighet?	2	4	0	10	7	7	5	35	4,6

Figur 8 Inställning till och kunnandet om delaktighet

På de två första frågorna ser man att respondenterna ansåg att redan före SABIR-projektet påverkade barns, ungas och föräldrars erfarenheter och åsikter respondenternas arbete i viss mån, men att dessa påverkar arbetet nuförtiden ännu mera (förändring i medeltalet 0,4).

På den tredje frågan ser man att respondenterna åtminstone till en viss del anser att SABIR-projektet har ökat kunnandet om betydelsen av barnets och familjens delaktighet.

Betydelsen av arbetsseminarier och lärande forum 1= mycket liten betydelse, 4= viss betydelse, 7= mycket stor betydelse									
Antal svarande: 35									
	1	2	3	4	5	6	7	Totalt	AV.
Vilken betydelse har arbetsseminarierna haft med tanke på kunnande om barnets och familjens delaktighet	2	2	3	6	14	3	5	35	4,6
Vilken betydelse har lärande forum haft med tanke på kunnande om barnets och familjens delaktighet	2	1	3	9	6	2	5	28	4,5

Figur 9 Betydelsen av arbetsseminarier och lärande forum om kunnandet om barnets och familjens delaktighet.

Som på tidigare svar om betydelsen av arbetsseminarier och lärande forum så är spridningen ganska stor, men för de flesta av respondenterna har dessa haft åtminstone lite betydelse med tanke på kunnandet och barnets och familjens delaktighet.

På den öppna frågan om hur det ökade kunnandet syns i arbetet har flera av respondenterna svarat att man har större medvetenhet om att delaktighet är viktigt och alla är experter (även brukaren).

En del av respondenterna svarade att de har fått bättre förståelse för hur mycket viktig information föräldrarna har och förståelse för att det är familjerna som känner bäst till sin situation och det är familjerna som skall själv åstadkomma förändringen. I det konkreta arbete syns detta enligt en av respondenterna så att man bemöter barnet och familjen som en helhet. En annan tyckte att detta medfört att diskussionerna och målen för arbetet har blivit klarare och en tredje att man som professionell har fått en ökad kontroll över arbetet. Några respondenter lyfte fram att den ökade delaktigheten i bästa fall kan leda till ökad tillfredsställelse både för brukaren och de professionella och därmed till bättre vårdresultat.

3.3 Utvärdering av det inledande samarbetsmötet

Utvecklandet och piloteringen av det inledande samarbetsmötet har varit en betydande del av utvecklingsarbetet som gjorts inom SABIR. Därför finns det i enkäten två öppna frågor om vad respondenterna anser att har underlättat piloteringen av de inledande samarbetsmöten och vad som har försvårat den.

De enskilda respondenterna har svarat att följande saker har underlättat piloteringen:

- att man lärde känna gruppen (samarbetsparterna) bra före piloteringen och har regelbunden kontakt med dem
- att man fått ta del av andras erfarenheter
- daghemmens intresse och engagemang, att pilotdaghemmen har förbundit sig till piloteringen och att daghemsföreståndaren har varit engagerad
- att man övat i praktiken
- att alla vet vad man menar med ett samarbetsmöte
- tidigare samarbete mellan parterna
- möjligheterna till samarbete har alltid funnits och SABIR har varken underlättat eller försvårat samarbetet.

Följande saker upplever de enskilda respondenterna att har försvårat:

- att man inte varit med från första början
- få av deltagarna på inledande samarbetsmöten har varit involverade i SABIR
- familjerådgivningens rigida inställning till förändring

- praktiska frågor och dokumenteringen av inledande samarbetsmöte har tagit mycket tid
- avsaknad av lämpliga case för inledande samarbetsmöte
- spridningen av tankesättet till den övriga personalen
- olika synsätt på hur och när man skall kalla till ett inledande samarbetsmöte, samt att varken föräldrar eller personal vet varför man kallats till möte
- att de som kallats till ett inledande samarbetsmöte inte dyker upp
- svårt att få familjernas medgivande till möte p.g.a. att det är känsliga saker som behandlas
- man faller lätt tillbaka till gamla mönster
- resursbrist
- samtidig kamp för det svenska nätverkets existens
- för stor grupp.

3.4 SABIR-projektet i sin helhet

Den näst sista frågan bestod av en rad påståenden som respondenterna ombads ta ställning till. Samma påståenden fanns i enkäten från våren 2011.

Nedan några påståenden som vi önskar att du tar ställning till					
Antal svarande: 35					
	Helt av samma åsikt	Delvis av samma åsikt	Delvis av annan åsikt	Helt av annan åsikt	Totalt
För att lyckas i mitt arbete behöver jag samverka med andra.	29	3	2	1	35
Jag har fått inspiration att prova på nya gemensamma arbetssätt.	12	17	5	1	35
Jag känner bättre till vilka aktörer som finns i det svenska nätverket.	18	15	1	1	35
Jag upplever att vi (alla aktörer) fått ett ökat gemensamt kunnande.	11	20	3	1	35
Jag upplever att samarbetet i nätverket har blivit bättre.	9	20	6	0	35
Jag upplever att familjernas delaktighet har ökat.	7	19	6	3	35
Jag vet bättre vad ett systemiskt arbetssätt innebär.	9	19	4	2	34
Jag tror att projektet kommer att resultera i gemensamma grundprinciper för samarbetet.	8	18	7	1	34

Figur 10 Påståenden

Påståenden handlade om samarbete med andra, om familjernas delaktighet och systemiskt arbete. På svaren ser man att respondenterna värdesätter samarbete med andra, är villiga att prova på nya gemensamma arbetssätt, de känner bättre till

nätverket och har ett bättre samarbete med andra samt upplever att de fått ett ökat gemensamt kunnande. När det gäller påståendet: "Jag upplever att familjernas delaktighet har ökat", har största andelen respondenterna svarat att de är delvis av annan åsikt och helt av annan åsikt (sammanlagt 9 svar). De flesta respondenter svarade också att de åtminstone delvis vet vad ett systematiskt arbetssätt innebär. Det sista påståendet var: "Jag tror att projektet kommer att resultera i gemensamma grundprinciper för samarbetet." Eftersom de gemensamma grundprinciperna finns nerskrivna och är godkända borde alla ha svarat på denna fråga att de är helt av samma åsikt, men så är inte fallet. Vad detta beror på kan man inte veta. Det kan vara att alla inte är medvetna om de nerskrivna grundprinciperna, vilket skulle betyda att man borde återkomma till dessa och ett annat alternativ är att man vet att de finns, men man tror inte att dessa kommer att efterföljas.

Som sista fråga i enkäten fanns en öppen fråga: "På vilket sätt tänker du att du med dina insatser kan förbättra samarbetet i nätverket i framtiden?" Respondenterna har svarat att genom att vara aktiv, öppen och flexibel och genom att ha en positiv attityd till arbetet och samarbetsparterna. En av respondenterna har konkretiserat detta genom att hon/han ämnar kontakta samarbetsparterna tidigare för konsultationer och några andra genom att fortsätta med nätverksmöten och upprätthållande av kontakten. En av respondenterna ser behovet av nätverksarbetet och kommer att sträva efter att göra det till ett naturligt sätt för alla att arbeta. En av respondenterna hade svarat att genom att föra fram den egna enhetens syn och arbetssätt.

3.5 Jämförelser mellan respondenterna

När man korstabulerar svaren och jämför de som deltagit på daghemmens forum och de som deltagit på skolans forum ser man att svaren är ganska lika. Daghemsgruppen har i allmänhet lite större spridning och de har på alla punkter svarat lite eller lite mera positivare. Största skillnaden fanns på frågorna: Bidrog SABIR-projektet till att öka ditt utvecklande arbetsgrepp? (skillnad 1,147). Vilken betydelse har lärande forum haft med tanke på dina verksamhetssätt och principer? (skillnad 1,289). Den minsta skillnaden fanns på frågorna: Hur mycket påverkade barns, ungas och föräldrars erfarenheter och åsikter ditt arbete innan SABIR-projektet? (skillnad 0,032) och på Vilken betydelse har lärande forumen haft med tanke på ditt kunnande om betydelsen av samarbete över sektor gränserna? (skillnaden 0,344).

3.6 Sammanfattning av enkätsvar

Sammanfattningsvis kan man konstatera att enligt de svar som vi fick på enkäten, upplevde respondenterna att de haft ett relativt bra kunnande inom de

temaområden som efterfrågades, men att kunnandet på alla punkter upplevdes ha ökat under den tiden som SABIR-projektet har pågått. Största skillnaden i kunnandet före SABIR-projektet och nu, är i kunnandet om mångprofessionellt, dialogiskt nätverksarbete (skillnaden i medeltal 1,0) och den näst största skillnaden är i kunnande om arbete med barn och familj (skillnaden 0,7). Om man ser betydelsen av arbetsseminarier och betydelsen av lärande forum, är skillnaderna små, När man ser på medeltalen har arbetsseminarierna och lärande forumen haft ungefär lika stor betydelse, i vissa frågor har arbetsseminarierna haft lite större betydelse, i andra har de lärande forumen haft lite större betydelse. Överlag har betydelsen av arbetsseminarierna och de lärande forumen varit i medeltal (4,1 - 4,9: 4= viss betydelse, 7= mycket stor betydelse). Den frågan som både arbetsseminarierna och de lärande forumen haft mest betydelse för är kunnandet om BETYDELSEN av samarbete över sektorgränserna (4,7 för arbetsseminarierna och 4,9 för de lärande forumen).

I de öppna svaren om hur förändringen syns i deras arbete beskriver respondenterna på många ställen att det nya kunnandet har påverkat deras inställning till samarbetsparter och till familjen. De beskriver att de själv blivit mera aktiva, man ser betydelsen av samarbete och har tillit till de andras yrkeskunskap och att de bemöter familjen som en helhet. Direkt ny kunskap har respondenterna beskrivit att de fått om mötes- och diskussionsteknik.

I de öppna svaren om vad som underlättat piloteringen av inledande samarbetsmöten kan man se att många av de saker respondenterna har beskrivit att har underlättat piloteringen har haft att göra med samarbete med andra: man känner varandra redan från tidigare eller har lärt känna varandra under SABIR projektet, man får ta del av andras erfarenheter, man har samma uppfattning om vad man gör. När man ser på de saker som försvårat piloteringen har respondenterna svarat mycket olika och man kan anta att många olika faktorer har försvårat den.

4

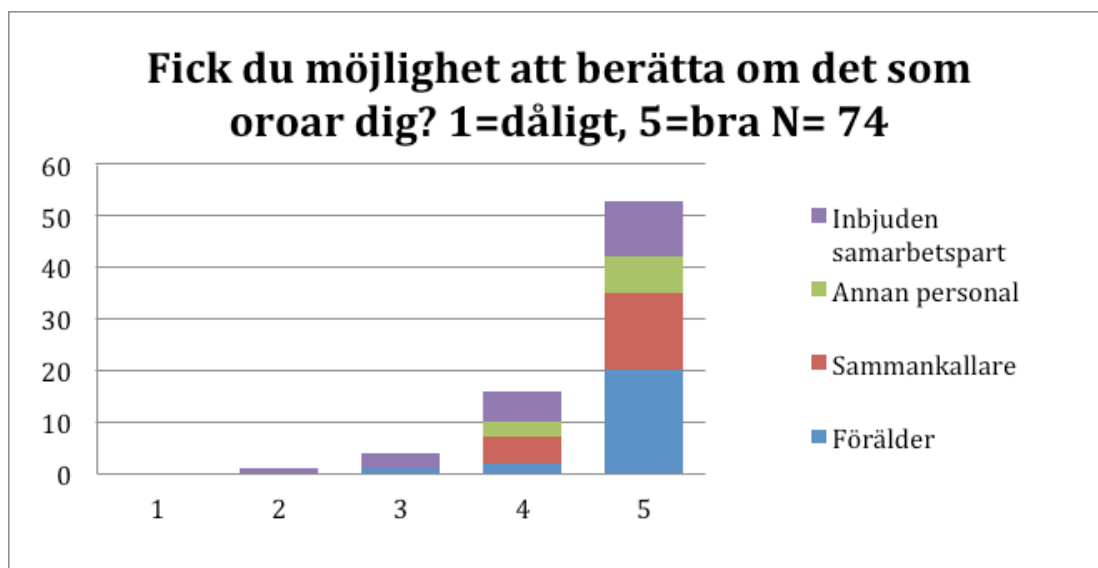
Brukarnas och de professionellas erfarenheter av inledande samarbetsmöten

Mia Montonen och Eivor Söderström

Under tiden september 2010 - april 2011 genomfördes sammanlagt 16 inledande samarbetsmöten, varifrån enkäter inlämnades. 13 av dessa var kring daghemsnätverket och 3 kring skolnätverket. Sammanlagt samlades 84 enkäter in, varav 23 var av föräldrar och 61 av professionella. (Alla mötesdeltagare skulle fylla i enkäten). Av de professionella skiljer vi här mellan sammankallaren, den inbjudna samarbetsparten och annan personal, som kan vara t.ex. någon annan personal från daghemmet. (Enkäten finns som bilaga 3)

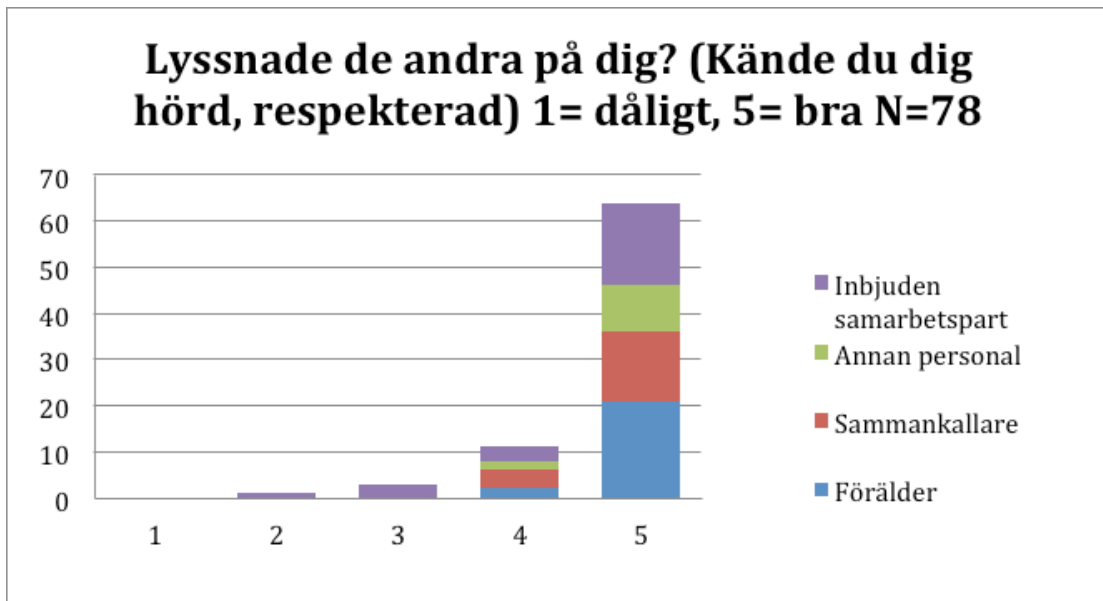
Endast ett barn har deltagit på inledande samarbetsmöte, men detta enda svar redovisas inte.

Nedan redogörs för svaren i tabellform.

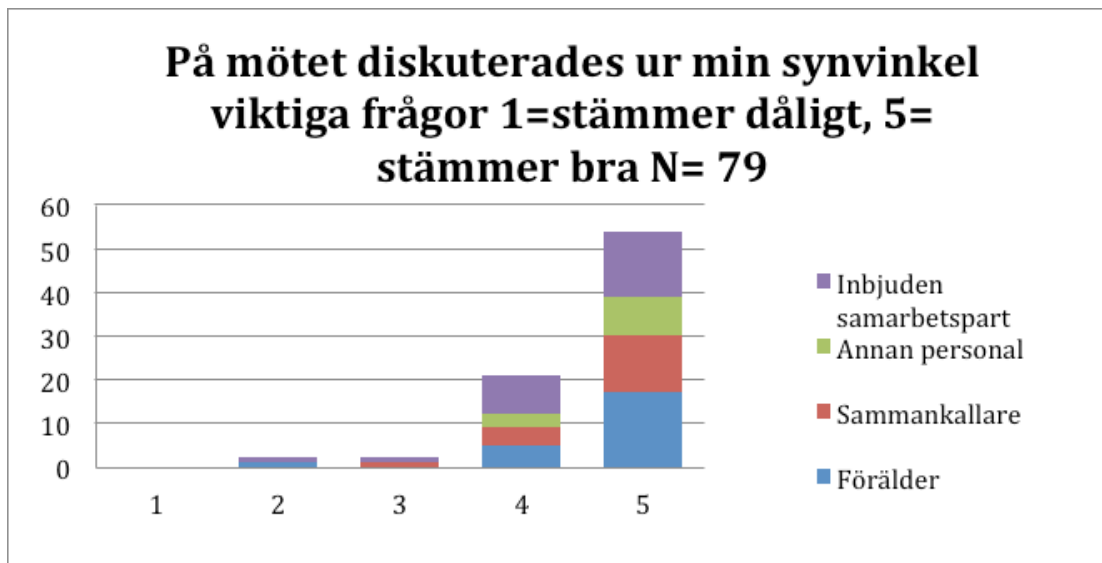
Figur 11 Deltagarnas upplevelse av att kunna berätta om det som oroar dem

På svaren ser man att de flesta mötesdeltagare upplevde att de fick berätta om det som oroar dem. En av de inbjudna samarbetsparterna hade svarat ganska dåligt.

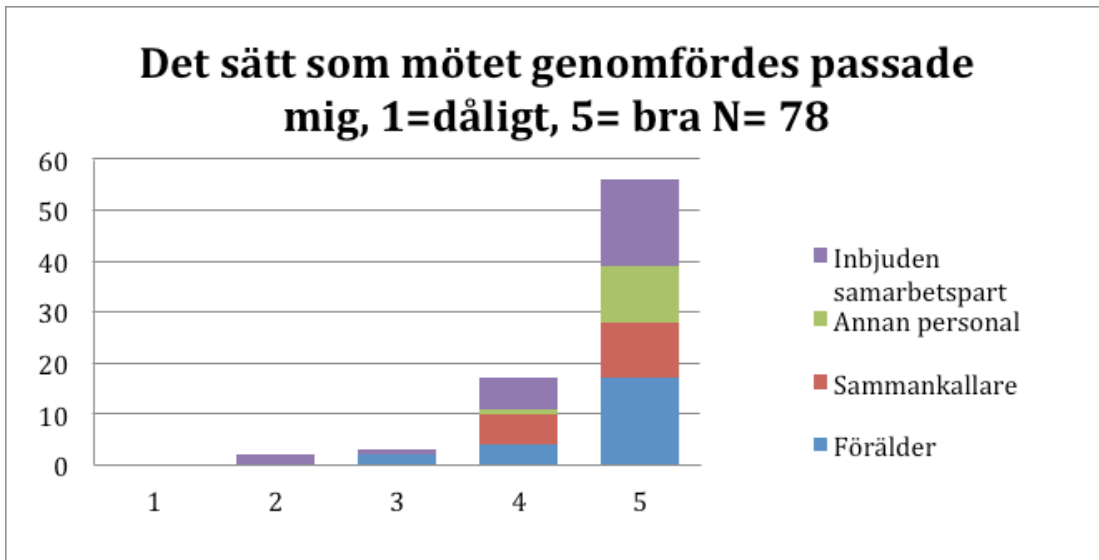
Figur 12 Deltagarnas upplevelse av att bli hörd

På svaren ser man att några av de inbjudna samarbetsparterna upplevde att de blev ganska dåligt eller varken bra eller dåligt hörda. Alla andra upplevde att de blev bra eller ganska bra hörda.

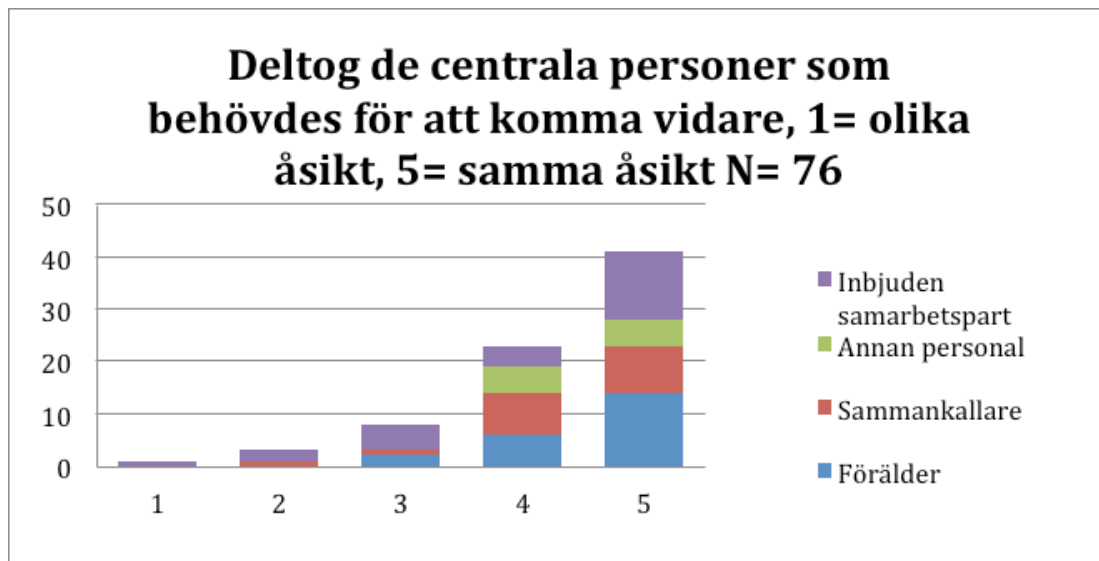
Figur 13 Deltagarnas upplevelse av hur viktiga frågor (ur deras synvinkel) som diskuterades under mötet

De flesta upplevde att på mötet diskuterades ur deras synvinkel viktiga frågor.

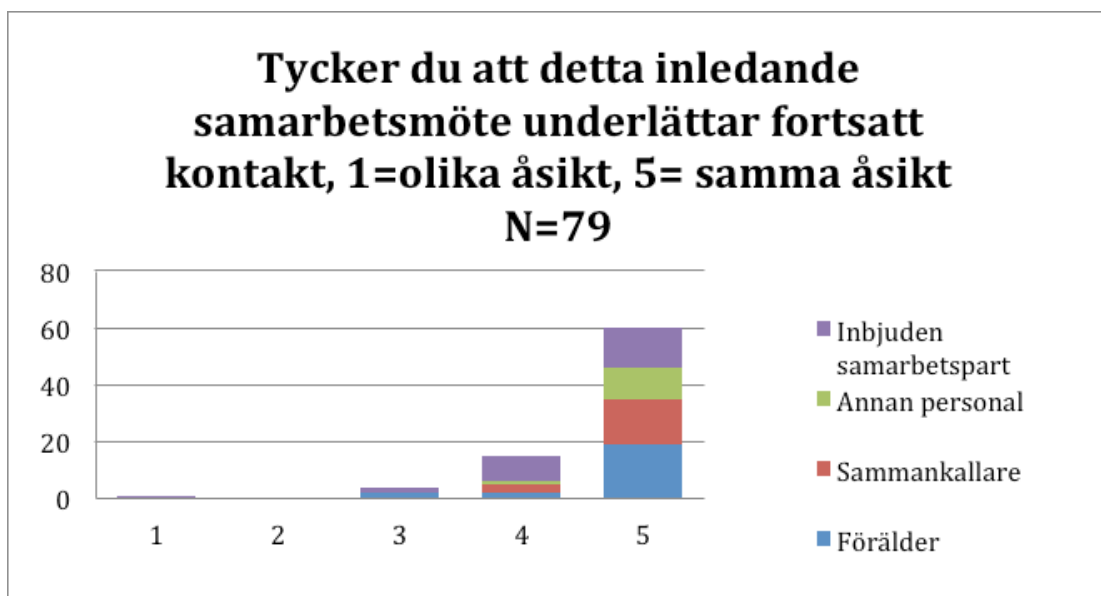
Figur 14 Deltagarnas upplevelse av mötets genomförande

När det gäller själva genomförande av mötet, var de flesta deltagarna nöjda med det.

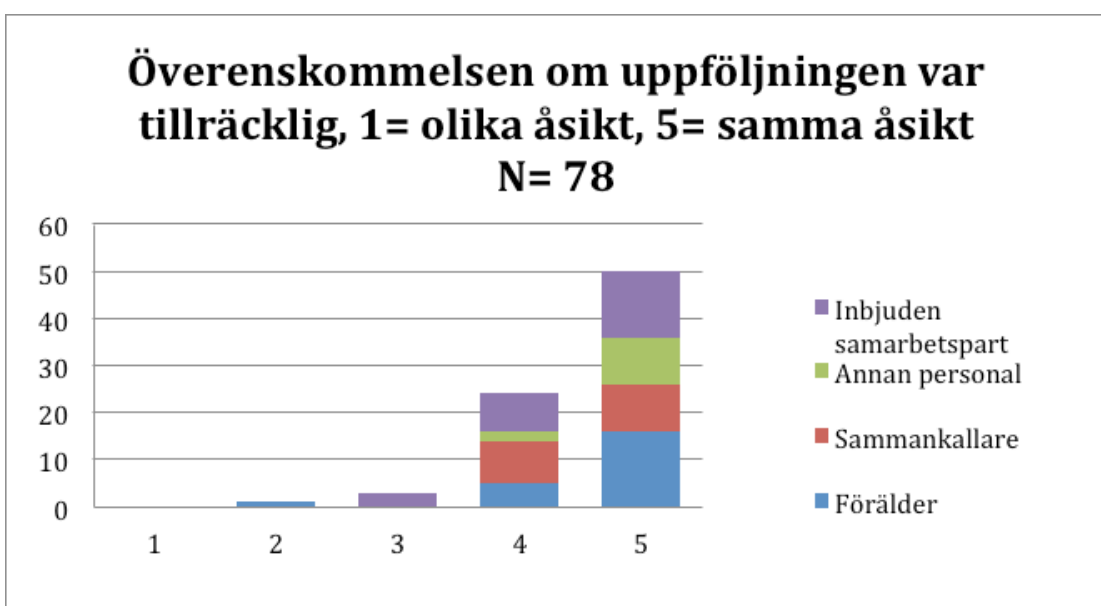
Figur 15 Deltagarnas upplevelse om att de centrala personerna som behövdes deltog på mötet

På denna fråga ser man att det fanns en del som upplevde att några centrala personer var frånvarande från mötet.

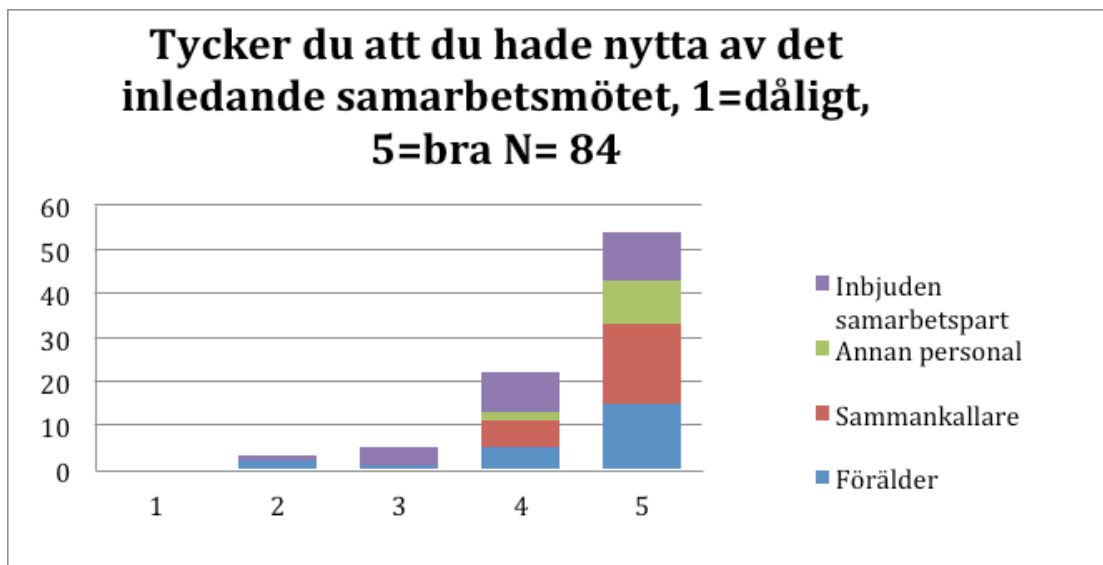
Figur 16 Underlättar mötet fortsatt kontakt?

Enligt de flesta respondenter underlättade mötet fortsatt kontakt.

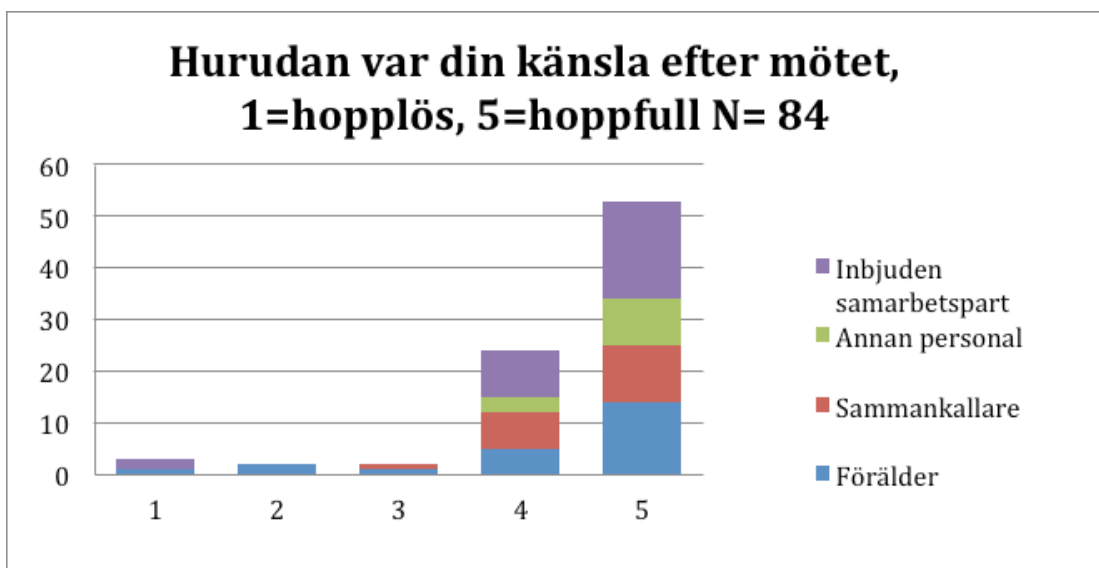
Figur 17 Upplevelse av överenskommelsen om uppföljningen

De flesta ansåg att överenskommelsen om uppföljningen var tillräcklig. Tyvärr fanns det någon förälder som inte var helt av samma åsikt.

Figur 18 Deltagarnas upplevelse av nyttan med mötet

De flesta upplevde att de hade nytta av mötet.

Figur 19 Deltagarnas känsla efter mötet

Många av mötesdeltagarna upplevde sig hoppfulla efter mötet, men det fanns också de som inte gjorde det.

4.1 Uppföljning av erfarenheter med familjerna

Ungefär 2 månader efter det inledande samarbetsmötet ringde projektledaren Eivor Söderström upp en del av familjerna (10 st) (som frågats under mötet, om det passar) för att höra deras uppfattning om mötet, nu en tid efter mötet.

Den **första frågan** löd: *Inledande samarbetsmöten ordnas för att underlätta fortsatt kontakt. Tycker du att så skett i ditt fall?*

Svarsalternativen var mycket, ganska mycket, ganska litet, litet.

Alla föräldrar hade svarat antingen mycket (6 stycken) eller ganska mycket (4 stycken). Samtidigt fick föräldrarna kommentera fritt. Mötet hade upplevts positivt bland annat för att ärendet blev mera konkret, det var bra med ett gemensamt möte där alla satt ner och diskuterade och där föräldrarna fick svar på sina frågor och fick råd om hur de kunde göra.

Den **andra frågan** löd: *I enkäten i samband med det inledande samarbetsmötet frågades hurudan din känsla var. Har din känsla efter mötet (hopplös-hoppfull) ändrat? I vilken riktning?*

Svarsalternativen var mycket sämre, lite sämre, ingen förändring, lite bättre, mycket bättre.

På svaren på denna fråga fanns det lite spridning. Fyra föräldrar hade svarat att känslan hade blivit lite sämre, tre att den blivit lite bättre och tre mycket bättre. En av de fria kommentarerna var att det ännu var för kort tid från mötet för att man skulle kunna dra slutsatser.

Den **tredje frågan** hade två delfrågor: *Sättet att inleda samarbetet har medverkat till att: Barnets vardag fungerar bättre och Sättet att inleda samarbetet har medverkat till att: Barnets välmående har förbättrats.*

Svarsalternativen var mycket, ganska mycket, ganska litet, litet.

Enligt föräldrarna har sättet att inleda samarbetsmötet påverkat barnets vardag i varierande grad: mycket (3 stycken), ganska mycket (4 stycken), ganska litet, (2 stycken), litet (1 stycken) och ganska mycket (7 stycken) respektive ganska lite (2 stycken) till att barnets välmående har förbättrats.

I de **fria kommentarerna** var det en förälder som svarat att det har gått så kort tid från mötet att det inte hunnit påverka barnets vardag, medan en annan tyckte att största inverkan i detta skede är på föräldrarnas tankar. På frågan om en eventuell förbättring i barnets välmående var det en förälder som inte kunde svar på frågan och en som svarade att mötet lett till mindre osäkerhet gällande saker som var viktiga för att komma vidare.

På den **fjärde frågan** ombads föräldrarna ta ställning till: Hur tycker du familjens situation på ett allmänt plan har förändrats?

Alternativen var att situationen har blivit: mycket sämre, lite sämre, ingen förändring, lite bättre, mycket bättre. Glädjande har ingen familjs situation blivit sämre. Två har svarat att ingen förändring har skett, fem att situationen blivit lite bättre och tre att den blivit mycket bättre.

Intervjun som gjordes gav också föräldrarna en möjlighet till att fritt kommentera det inledande samarbetsmötet. Bland annat följande saker har enstaka föräldrar lyft fram:

- Det upplevdes positivt att få en känsla av att man blivit hörd, men det var också positivt att höra andras åsikter. Man känner sig trygg med samarbetet. Det negativa var att man fick inte svar på sina frågor. Ämnet var svårt och skolan skulle ha velat ha svar före ett uppföljningsmöte. Skolans inställning styr och de har inte resurser att ge.
- En annan förälder berättade att föräldrarna har sina emellan lite olika åsikter. Båda tycker att situationen blivit bättre, men den av föräldrarna som intervjuades tyckte att situationen blivit bättre än vad den andra föräldern ansåg.
- Det upplevdes positivt att man som förälder fick berätta och de andra lyssnade. Rådgivningspsykologen förstod och tog fasta på vad föräldern sagt, föräldern blev förstörd och fick konkreta råd. Det var viktigt med vilka ord man använde och att de professionella gav det som förälderns sagt tillbaka. Föräldern upplevde att det var viktigt att mötet var på daghemmet, föräldern skulle inte ha orkat ta sig någon annanstans och det kändes inte stämplande. Daghemspersonalen hade tagit tag i situationen på ett positivt och trevligt sätt.
- Föräldrarna väldigt nöjda, personalen upplevdes kunnig och föräldrarna upplevde att de togs på allvar. Det var viktigt att personalen talat finska med den finskspråkiga föräldern.

4.2 Sammanfattning av enkäterna om erfarenheter av inledande samarbetsmöte

Med tanke på de förväntade resultaten och effekterna för SABIR-projektet (se Bilaga 1): familjerna känner sig hörda och samarbete är bättre. Enligt deltagarna som fyllt i enkäten kan man se att projektet efter det inledande samarbetsmöte är på rätt väg.

Även uppföljningen med föräldrarna bekräftar att det inledande samarbetsmötet är en bra sak. Antalet erfarenheter och även de enstaka dåliga erfarenheterna innebär att mera erfarenheter och en vidareutveckling av arbetet behövs.

5

Utvärderingsdiskussion på lärande forum

Mia Montonen och Eivor Söderström

På de sista lärande forumen under våren 2011 genomfördes en utvärderingsdiskussion. Som grund för diskussion fanns en presentation som Ann Backman gjort efter en genomläsning av forumens protokoll. Diskussionerna bandades och ett protokoll skrevs utgående från bandningen. De opublicerade protokollen ligger som grund för texten nedan.

5.1 Utvärderingsdiskussion på daghemmens lärande forum

Vårens sista lärande forum för daghemmen var 30.5.2011. På forumet deltog 12 personer och gruppleadaren Hillevi, dokumenteraren Eivor och handboksskribenten Ann Backman.

Utvärderingsdiskussionen genomfördes som en "framtdiskussion", där deltagarna fick föra fram sina uppfattningar om dels vad nätverket och pilotdaghemmen tänker sig behöva inför framtiden för att hålla arbetssättet i liv, samt hur de kan vara till hjälp för det övriga nätverket vid den bredare ibruktagningen .

Vad behöver nätverket/pilotdaghemmen?

- Att öva och gå igenom mångprofessionellt arbete tillsammans. T.ex. handledning med handledare som har ett starkt kunnande i dialogiskt arbete.
- fördjupat kunnande i dialogiskt arbete, t.ex. utbildningar.
- Att träffas inom nätverket på seminarier, föreläsningar inom ämnesområdet.
- Hur uppmärksamma pilotdaghemmens personal? Behövs människa och tid.

Vad behöver nätverket i stort:

- hjälp av nedskrivna arbetsmodell
- poängtering av tydliga roller
- daghemmen tar föräldrarna med i ett tidigt skede, bygga på grunden.
- Diskussionsledarens roll på samarbetsmöten! Ansvarar för och möjliggör en dialog!
- Föreståndarens roll!
- Utbildning i hur man leder möten!

- Gäller att hålla levande frågan; när är det ändamålsenligt med nätverksmöten, när inte?
- Bedömning av situationen mycket central! Konsultationsmöjligheter till hjälp viktiga, ta till tals- kunnande. Klara strukturer behövs.

Hur kan nätverket vara till hjälp?

- "Ambassadörer" i samband med introduktionsdagar? "Vad var knäppt, vad förde framåt? "Insikten: det tar tid!
- genomgång, lärdomar av lyckade och misslyckade möten!
- Frågeformuläret kan bra leva vidare. Hjälper personalen att hålla i minnet vad som eftersträvas. Genomgång i samband med mötet?
- arbetsmodellen in i verksamhetsplan
- föreståndarnas utbildning
- Medvetenheten om olika roller och deras betydelse!
- Alla ska läras i tekniken
- Varje år utbildningsdag för daghem och nätverket. Kontinuitet!
- Vartu+ ambu aktivt med
- Samarbetet mellan hälsovården och daghem! Inom rådgivningen har de strävat efter att hålla en 15 min genomgång varje vecka av potentiella familjer. Svårt att få också detta att lyckas, men bra att försöka dra upp klara inre förfaringssätt.
- Hur beakta obehöriga?

5.2 Utvärderingsdiskussion på skolans lärande forum

Vårens sista lärande forum för skolgruppen var 19.05.2011. På forumet deltog personer och gruppledaren Harry, dokumenteraren Eivor och handboksskribenten Ann Backman. Utvärderingsdiskussionen hade tre teman:

- "positiva initiativ och öppningar",
- "varför gick det som det gick?"
- "inför framtiden – hur hålla fast vid det dialogiska, göra det dialogiska lite annorlunda?"

Positiva initiativ och öppningar

- Ett steg bort från remissförfarande. Det är lättare att samla nätverket-> medfört sänkt tröskel för kontakt. Detta varit positivt från skolans perspektiv.
- Bs: låg tröskel för kontakt. Man kan se en skillnad på barnskyddsanmälningar från pilotskolorna jämfört med anmälningar från övriga skolor. Mera öppet.
- Psyk pkl: lättare och roligare när samarbetspartnern är bekant. Man vet hur den andra resonerar som en följd av många gemensamma diskussioner.

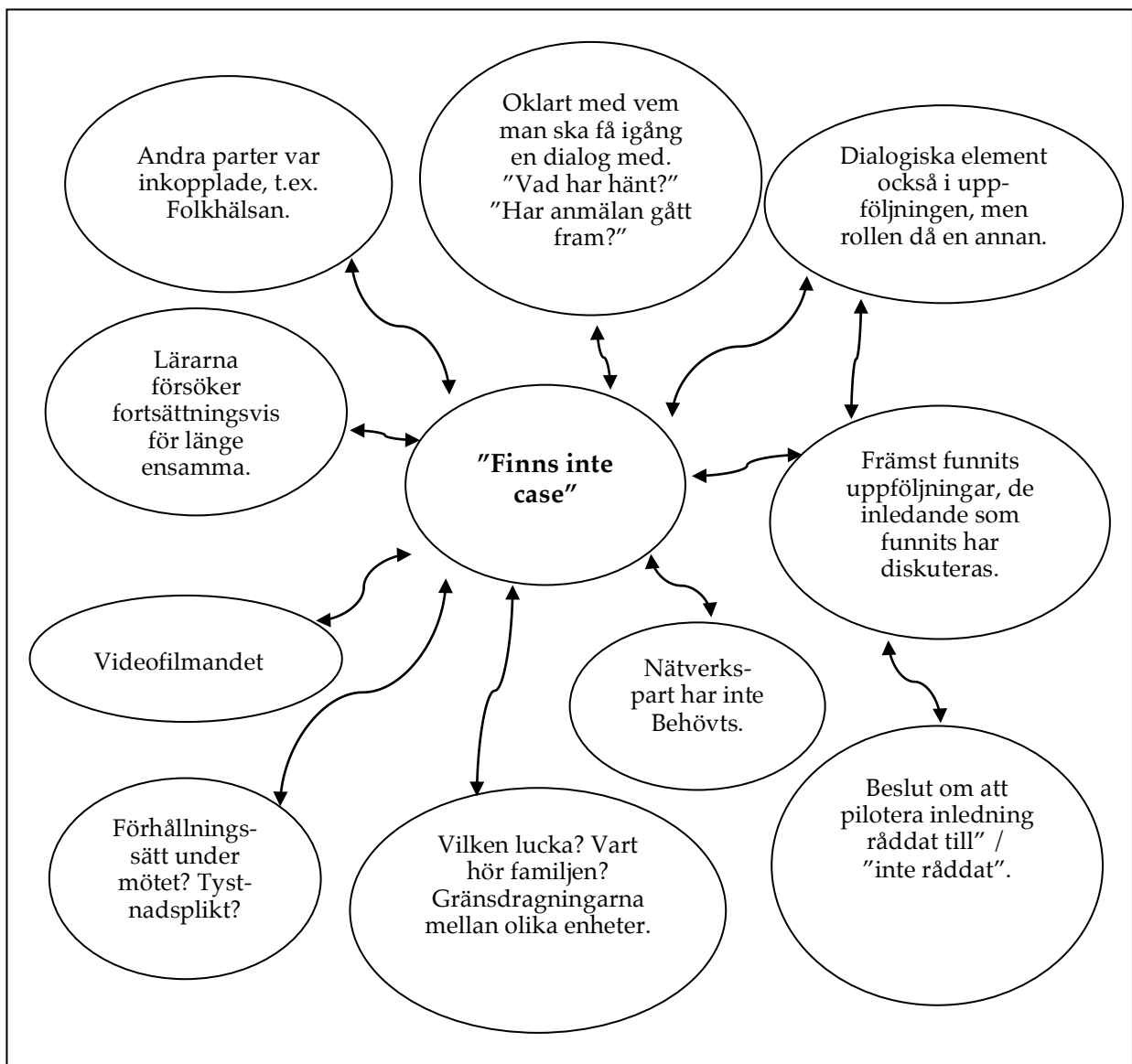
- Ökat dialogiskt tänkande och agerande också utanför "pilotuppgiften inledande samarbetsmöte", in i det vardagliga arbetet.
- Paradigmskifte på gång? "Old school" versus "new school". Ännu ser man lättare det icke-dialogiska tendenserna och kan definiera den lilla skillnaden. Också vissa dialogiska öppningar; "jag hör dig säga..."
- Ökad självreflektion i olika situationer: "nu agerar jag inte dialogiskt..."
- Insikt i att det inte alltid går att jobba dialogiskt, t.ex. i vissa fall i klar myndighetsroll och krav på beslutsfattande.
- Synliggörande av svårigheter med att arbeta dialogiskt. Ökad förståelse av hur svårt det är att tillämpa ett dialogiskt arbetsgrepp, också då olika arbetssystem ska möta varandra.
- Ökad förståelse av den gemensamma otillräckligheten (inte enbart någon parts otillräcklighet)
- Ökat förtroende, tillit till varandra. Man vill ställa upp när man kan lita på varandra, med inställningen att "jobba tillsammans"
- Frivillighet/tvång i klientrelationen påverkar möjligheter och också beställning på dialogisk inställning. Mera krav på lyssnande bemötande då kontakten är frivillig, annars fortsätter familjen inte kontakten.
- Familjerådgivningens representant funderar ännu på betydelsen av neutral mark vid inledning?
- Våga ta till tals, använda sig själv som redskap. Att tala dialogiskt samtidigt som konfrontativt. Resultat av längre processer än Sabir.
- Då man har vetat att en case-presentation är på kommande har man förberett sig och funderat igenom . Egna förberedelser och nätverkets kommentarer har lett till egna lärdomar och ändringar i egen förhållning.

"Varför gick det som det gick?" (t.ex. så få case)

- Datasystem påverkar arbetet (barnskydd). Då barnskyddet har varit inkopplat i familjens ärende, syns det i familjens register. Konsultationsmöjligheterna bör uppmärksammas.
- Arbetsmiljö och krävande klienter
- Betydelsen av att veta varandras roller. Pågående strukturförändringar har påverkat: tonårspkl körs ner, ungdomspsykiatriska pkl inom HNS startat upp, familjerådgivningens arbetsfält i förändring
- Informationsgången via bas- och specialservice väcker ännu diskussion
 - o Frågor om tystnadsplikt
 - lov av familjen
 - familjens medverkan
 - o information via föräldrarna, inte direkt från bs/fam.rådg. etc.
 - o hur kan skolan fråga på ett sätt så att bs/fam.rådg, kan svara? Skolan har inte behov av att veta VAD som händer, men ATT något händer.

- Barnskyddet är i lag förpliktigt att agera, man bör kunna lita på det
- "alla kan inte hjälpas med socialarbetets metoder":
- "luckorna" mellan enheterna ökar pga. befintliga strukturer
- när man träffas med familjen närvarande och med deras medgivande kan man öppet diskutera
 - Frågor om tystnadsplikt kan hanteras genom att hålla gemensamma inledande samarbetsmöten och uppföljningsmöten. Diskussion utöver med föräldrarnas lov.

- Varför så få case?

"Inför framtiden"- hur hålla fast vid det dialogiska, göra det dialogiska lite annorlunda?"

- Betydelsen av att plocka fram och behålla guldkornen (centrala punkter) från denna utvecklingsprocess
- Tänka på strukturbygge: hur bygger vi förändring genom samverkan
- Konkret manual
- Arbets sättet in i introduktionsmaterial för ny personal etc.
- Att var och en uppmärksammar i sitt eget arbete sitt dialogiska agerande. Behov av fortbildningar? Behov av "Daily Dialogic handlande" – dagbok?
- "Harrys dröm": Praktiker talar till praktiker om ett "nytt" sätt att arbeta, fungerar i "ambassadörsroller". En öppning skett mellan utbildning och socialsektor.
- Hurudana regelbundna forum borde finnas för nätverket? Typ 2 ggr/år. Mod-konsultationernas roll i sammanhanget?

5.3 Sammanfattning av utvärderingsdiskussionerna på lärande forum

Diskussionerna genomfördes lite olika i de olika grupperna. Daghems- och skolgruppen var redan i detta skede i lite olika ställning i och med att det gjorts ett beslut att skolan uteblir från SABIR 2.

I skolgruppen funderade man mera genomgående på vad som har varit positivt och vilka nya öppningar SABIR-projektet har medfört och det visade sig att det är ganska mycket. Man har under SABIR- projektet klarat av att sänka trösklar, man har lättare att ta kontakt när man känner varandra och varandras tankesätt, man har en gemensam förståelse och större tillit till varandra. Man har ett ökat dialogiskt kunnande som syns också i det vardagliga arbetet, inte bara inom SABIR arbetet. Självreflektionen har ökat, man är medveten om hur och när man kan fungera dialogiskt, man är mera medveten om sig själv som arbetsredskap.

Man diskuterade också frågan om varför det gick som det gick att man haft så få case för piloteringen. Orsakerna var många men man ansåg att den dåliga informationsgången var en av orsakerna. Piloteringen väcker ännu mycket diskussion och det finns olika synsätt på hur de inledande samarbetsmöten borde fungera.

Båda grupperna funderade på framtiden och vad som behövs, daghemsgruppen kunde fundera med insikten att projektet fortsätter på något sätt och de lyfte fram kunnandet i dialogiskt arbete och mötesteknik. För ett ökat kunnande behövs mera övning och handledning, samt genomgång av möten. Dessutom behövs tids- och personalresurser för att utveckla, men också för att träffas. Man behöver en klar arbetsmodell, med frågeformulär och klara roller både i arbetet i nätverket, men

också klara roller på de inledande samarbetsmötena. Reflektion om situationen, när inledande samarbetsmöte behövs är också viktigt.

I skolgruppen diskuterade man hur man kan hålla fast vid det dialogiska. Trots att skolan uteblir från SABIR 2 lyfte man fram betydelsen av att hålla fast vid guldkornen av arbetet, man efterlyste en manual, strukturer, fortbildning och regelbundna forum för att hålla kvar guldkornen. Därutöver lyfte gruppen fram att det är viktigt med det egna agerandet.

Både daghems- och skolgruppen lyfte fram behovet av ambassadörer, alltså att de som under SABIR har fått erfarenheter om inledande samarbetsmöten berättar om sina erfarenheter åt de mindre erfarna. Därutöver lyftes fram behovet av återkommande fortbildning och/eller återkommande forum.

6

Uppföljning av SWOT-analys

Mia Montonen och Eivor Söderström

I slutet av våren ombad utvärderaren av hela Barnets röst att SABIR-projektet skulle göra en uppföljning av SWOT-analysen. Projektchefen Eivor genomförde SWOT:en i diskussion tillsammans med resurspersonerna. Följande punkter uppdaterades eller kommenterades med följande erfarenheter.

Svagheter

- Utgångspunkt: Fortsatt hög tröskel att söka hjälp och ta upp oro gäller för både familjer och professionella
Erfarenhet: sänkt tröskel i och med pilotenheter och konkreta erfarenheter
- Utgångspunkt: Svårigheter med att nå ut till "osynliga", omotiverade föräldrar.
Erfarenhet: Gå på föräldrarnas villkor, för att familjen ska få hjälp. Tröskeln på pilotenheterna blivit lägre att tänka i större banor och mera fundera på om det skulle behövas någon annan med från nätverket. Öppnare inställning till samarbete utgående från familjen, inte vänta så länge innan man tar initiativ. Personalens lyhörighet för signaler från familjer blivit starkare. Beställning och mandat finns för att ta tag då oro som finns.
- Utgångspunkt: Elevvården når inte alla som skulle behöva stöd.
Erfarenhet: stödnätverk för mindre barn tigare, man träffar föräldrarna varje dag på dagis men inte på skola. Greppet om barnet försvagas, speciellt gäller det barn i högstadieåldern. Skolan har traditionellt varit undervisningscentrerad, jämfört med arbete med fostringsgemenskap på daghem. Skolan har inte har samma helhetskoll, problemen hinner bli ganska stora innan man ingriper. Förvärras ytterligare om föräldrarnas engagemang är bristande.
- Utgångspunkt: Många samarbetspartners leder ofta till en kaotisk situation.
Erfarenhet: då inledande samarbetsmöten ordnats har deltagarna upplevt att det är bra att man får samma information, blir inte kaos. Också familjers erfarenheter lyfts fram och värderas -> möjlighet via aktiv insats

Möjligheter

- Utgångspunkt: Intresse bland personalen att skapa nya verksamhetsätt tydligt på pilotenheter
Erfarenhet -> från möjlighet till styrka. Goda praktiska erfarenheter har medverkat.
- Utgångspunkt: mera flexibla, ömsesidiga, systematiska och öppna verksamhets-ätt, som utgår från klienten.
Erfarenhet: Arbetssättet lyfter fram föräldrarnas roll och andel (medaktörskap), tydlighet, klarhet, rollerna tydligare och klarare, alla kan vara professionella

Hot

- Utgångsläge: Personalbrist, kontinuerliga personalbyten, obehörig personal (t.ex. ge konsultation åt daghemspersonal) påverkar pilotenheter.
Erfarenhet; Inverkar på allt arbete. Förväntningar och förutsättningar borde fås i balans för hållbara lösningar. Stadigvarande personal förbinder sig bättre. Pilotenheterna haft relativt bra personalnivå. En viss teoretisk kunskapsnivå krävs
- Utgångsläge: Servicens organisering
Erfarenhet: t.ex. direktiv om personalens tidsanvändning kan i praktiken leda till att personalen inte tar tag i behov, t.ex. då samarbetsparten har en viss tid/klient

6.1 Sammanfattning av SWOT-analys

Även i denna uppföljning kan man se att SABIR projektet har haft en inverkan. Man har klarat av att sänka trösklar, man har fått en öppnare inställning till samarbete utgående från familjen och man är mera medveten om vikten att fungera på familjens villkor. Man hade en tidigare uppfattning om att många samarbetsparter leder till kaos men erfarenheten visar att genom inledande samarbetsmöte blir det inte kaos, utan att det är bra att alla får samma information samtidigt.

Goda praktiska erfarenheter har bidragit till att det blivit en styrka att personalen är intresserad av att skapa nya arbetsätt. Tidigare fanns detta som en möjlighet. Arbetsätt möjliggör också numera föräldrarnas medaktörskap.

Hoten som fanns tidigare om personalbrist och servicens organisering påverkar fortsättningsvis arbetet.

7

Uppföljning av kompetensevalueringen från augusti 2009

Mia Montonen och Eivor Söderström

Den 5 oktober ordnades en uppföljning för kompetensevaluering från augusti 2009. Tanken med kompetensevalueringen var att samla personal från fältet (från daghems- och skolgruppen) samt styrgruppen till en gemensam utvärderingsdiskussion om SABIR- projektet i sin helhet. Av alla utvärderingsinsatser är detta den enda insatsen där både personal från fältet och styrgruppen gemensamt diskuterar, samt den enda insatsen där man ser på hela helheten SABIR. Det ideala skulle ha varit att samma personer som deltog i augusti 2009 skulle ha deltagit, men i praktiken med den stora omsättningen av personal var det inte alla gånger möjligt. Uppföljningen genomfördes på en timme med Mia Montonen som ledare och projektledaren Eivor Söderström som sekreterare. Det kunde konstateras att tiden var lite väl knapp och diskussionen blev på hälft gällande de sista punkterna.

Utgångspunkten var de målsättningar som hade utarbetats under kompetensevalueringen 2009 och som av deltagarna då ansågs vara de sex viktigaste målsättningarna. Dessa var:

- servicens tillgänglighet
- känna till familjen, och komma ihåg denna i ett tidigt skede
- arbete i barnets närmiljö
- klara strukturer och mindre byråkratiska steg
- känner till varandras yrkesområden och har respekt, tillit för varandras yrkesskicklighet
- marknadsföring och information.

Deltagarna ombads ge ett värde (skala 0-5) för hur de definierar situationen i dag gällande varje målsättning. Läget i augusti 2009 fungerade som utgångspunkt, och gavs värdet 0. Samtidigt ombads alla att skriva ner motiveringar till det värde de gett.

Deltagarna delades in i tre grupper och diskuterade målsättningarna. Grupperna skulle utgående från inbördes diskussioner välja de viktigaste motiveringarna, som de sedan skulle delge de övriga. Två av grupperna bestod av personal från daghem och skola, den tredje gruppen bestod av styrgruppen. Därefter räknades medelvärdet för alla målsättningar och deltagarna motiverade sina värderingar.

Serviceens tillgänglighet Medeltal 2.9

Motiveringar och reflektioner:

- Har utvecklingsarbetet har inverkat på klientströmmarna?
- Man vet vart man skall vända sig i vilka frågor. Man vet bättre om vilken service som finns och var den finns. Servicekartan fungerar som ett verktyg för personalen.
- Samarbetet har blivit bättre när man känner varandra. Man känner till varandras arbete och arbetssätt.
- En del av deltagarna motiverade vitsordet med att tillgängligheten har ökat för familjerna, när möten hålls på daghemmen eller i skolan.
- Motiveringar till att vitsordet inte var högre än så var att man kanske hade haft för höga förväntningar på projektet och att man anser att arbetssättet inte ännu är befäst på pilotenheterna.

Känna till familjen, och komma ihåg denna i ett tidigt skede Medeltal 2.65

Motiveringar och reflektioner:

- Egenvårdarsystemet (på daghemmen) har haft större betydelse, men egenvårdarsystemet stöder SABIR och vice versa.
- Det är svårt att veta vad som har hänt tack vare SABIR för också annat utvecklingsarbete har inverkat och haft betydelse.
- Familjens delaktighet och medverkan har inte varit ett centralt problem. Familjens delaktighet utgör samtidigt grunden till allt.
- Det svåra (och där det brister) är fortsättningsvis att ta upp oron med familjen.
- Det har skett en förändring i tankesättet; man har familjen med och talar med dem och inte om dem.

Arbete i barnets närmiljö Medeltal 2.8

Motiveringar och reflektioner:

- Man har väldigt olika utgångspunkter: en del arbetar i närmiljön, medan andra blir kallade dit.
- För familjerna är det betydelsefullt att de kommer till en trygg miljö för att hålla möte, då kan mötet också kännas tryggt.
- Den enhet där oron föds har ansvar för att sammankalla till inledande möte. Samarbetsmöten har främst hållits på daghem. Ett större nätverksmöte har hållits på hälsocentral pga. utrymmesbrist.
- Ibland kan det också vara bra att byta miljö.

Klara strukturer och mindre byråkratiska steg Medeltal 2.6

Motiveringar och reflektioner:

- Utvecklingsarbetet har resulterat i klara strukturer för det inledande samarbetsmötet.
- Det är svårt att få till stånd klara strukturer.
- Byråkrati kan vara något man gömmer sig bakom, men ibland är det en nödvändighet.

Känner till varandras yrkesområden och har respekt, tillit för varandras yrkesskicklighet Medeltal 3.2

Motiveringar och reflektioner:

- Man har lärt känna varandra,
- En del upplevde att tillit och respekten för varandra har ökat, medan en upplevde att det medfört att tilliten och respekten för varandra kanske minskat.
- Att man lärt känna varandra har bidragit till också andra nya former av samarbete (inte bara inledande samarbete).

Marknadsföring och information Medeltal 2.1

Tiden räckte inte riktigt till för att deltagarna skulle ha kunnat diskutera denna punkt genomgående.

- Synlighet och marknadsföring konstaterades handla om tillgänglig service, inte projektets synlighet.
- Utvecklingen av det konsultativa arbetet kan ses som en början på arbetet för synlighet.

Övriga kommentarer:

Deltagarna kommenterade att det var svårt att ta ställning till målsättningar som definierades för två år sedan. Personalen har bytts ut till en del, det har inverkat. Dessutom borde man ha formulerat målsättningarna mera preciserat och kortfattat. En del upplevde att brukarperspektivet borde ha varit starkare framme.

7.1 Avslutningsvis om uppföljningen

Som det framkom i början var en del av deltagarna sådana som inte deltog på kompetensevalueringen i augusti 2009. I praktiken innebar detta att för dem blev det en utmaning att ta ställning till målsättningarna, när de inte deltagit i diskussionen om vad dessa innebär, detta trots att det en snabb genomgång av innebörden gjordes i början på uppföljningen. Den långa tiden (2 år) mellan dessa två evalueringstillfällen gjorde att fastän man deltagit i augusti 2009 så kom man inte nödvändigtvis ihåg vad som diskuterats då.

Den lite för korta tiden för själva uppföljningen syns i att grupperna inte hade riktigt tid att genomgående diskutera motiveringarna för alla punkter.

När man ser på de värden som deltagarna har gett om målsättningarna, kan man konstatera att utvecklingen har gått framåt, även om en del hade en känsla att det gått långsamt eller långsammare än man hade förväntat sig.

När man jämför medeltalen med varandra ser man att de är relativt nära varandra. De största medeltalen fick målsättningarna: Servicens tillgänglighet och Känner till

varandras yrkesområden och Har respekt, tillit för varandras yrkesskicklighet. Således kan man konstatera att denna uppföljning av kompetensevalueringen bekräftar de resultat som man fått i de andra utvärderingarna: Med SABIR har man klarat av att sänka trösklar och förbättra samarbetet samt att det har varit viktigt att lära känna till varandra och varandras arbete.

8

Slutord och förslag till åtgärder

Mia Montonen

Vid jämförelse av allt det material som samlats in under utvärderingarna under våren 2011, med den logiska ramen (bilaga 1) för projektet, kan man konstatera att projektet i det stora hela har uppnått sina målsättningar. Man har utvecklat en brukarorienterad systemisk arbetsmodell vid inledande av samarbete. På klientnivå var de förväntade resultaten och effekterna att klienterna har erfarenhet av verksamhetssätt som främjar delaktighet och att de upplever sig beaktade och hörda. Enligt de befintliga erfarenheterna av inledande samarbetsmöten så fungerar detta så.

I följande fas blir fokus på att vidareutveckla och sprida modellen. När det gäller arbete på klientnivå skulle det vara viktigt att få familjerna ännu mera involverade i utvecklingsarbetet. Det skulle gälla att få mera erfarenheter av modellen och att fortsätta samla information om de inledande samarbetsmötena.

När det gäller den förväntade effekten: klienterna upplever att de får rätt sorts stöd i rätt skede. Det finns inte direkt material som skulle ge svar på denna punkt, men enligt bland annat enkäten, utvärderingsdiskussionen på lärande forum och uppföljningen av SWOT-analysen och uppföljningen av kompetsevalueringen anser de professionella att projektet bidragit till att sänka trösklar och detta torde betyda att klienterna får stöd åtminstone i ett tidigare skede än förr.

När det gäller punkten om att klienterna (= familjerna) får rätt stöd vid rätt tidpunkt, skulle det gälla att mera specifikt fråga familjerna om detta. Hur upplever de? Har stödet kommit från deras synvinkel vid rätt tidpunkt? När önskar de att de hade fått stöd?

För att kunna erbjuda tillgänglig service för familjer med barn i riskzon, borde man involvera familjerna i arbete och tillsammans med dem fundera på hurdana servicebehov de har, vilken service finns redan och hur kan man göra den mera tillgänglig?

På servicestrukturnivån var den ena av de förväntade effekterna på långsikt att främja ett flexibelt arbete med klara strukturer mellan bas – och specialservice. Effekterna på kortare sikt var utprovade systemiska arbetssätt/modeller som främjar delaktighet, att personalens syn på brukarorientering har konkretiserats och att man har en flexibel arbetsfördelning mellan bas- och specialservice. Dessa effekter har nåtts åtminstone till en viss mån: Man har ett utprovat arbetssätt som främjar

delaktighet (bl.a. kollegautvärdering), man ser vikten av en brukarorientering (bl.a. kollegautvärdering, enkäten om kunnandet samt SWOT-uppföljning). När det gäller det flexibla arbetet och arbetsfördelningen och klara strukturer mellan professionella är man på rätt väg. De förväntade resultaten med ökat kunnande i brukarorienterat och mångprofessionellt arbete har ökat (se bl.a. enkäten om arbetsseminarier och lärande forum) man har erfarenheter av att prova på en ny arbetsmetod (inledande samarbetsmöte) man har en förbättrad kontakt mellan bas- och specialservice (bl.a. enkäterna både om erfarenheter om inledande samarbetsmöte och enkäten om kunnandet, utvärderingsdiskussion på lärande forum och SWOT-uppföljning). Dessutom finns de gemensamma grundprinciperna och verksamhetssätt vid inledning av samarbete utskrivna.

De gemensamma grundprinciperna och verksamhetssätten vid inledning av samarbete är en god utgångspunkt för det kommande arbetet. Grundprinciperna och modellen med inledande samarbetsmöten har utformats tillsammans med pilotenheterna och en del av det svenska nätverket. Dessa utgör ramarna för samarbetet. Utmaningen blir att sprida detta arbete. Till en viss del är det alltså mera fråga om att berätta om att detta har överenskommit. Detta kan göras i samband med seminarier, där man också erbjuder de nya ett "teoripaket" som beskriver vad som är de teoretiska utgångspunkterna och vad man baserar detta arbete på (såsom vikten av mångprofessionellt arbete, vad betyder brukarmedverkan?, Vad är ett dialogiskt förhållningssätt?, Vad betyder systemiskt arbete?). Den större utmaningen är att vidareutveckla samarbetet mellan bas- och specialservice, så att det blir ännu smidigare och så att också de "nya" enheterna upplever att samarbetet fungerar.

Som det kommer fram i utvärderingarna har det skett en förändring i inställning hos många, detta tyder på att arbetsformen lärande forum och arbetsseminarierna har fungerat som metod. Utmaningen blir att hur få den stora massan av daghemspersonal (och skolpersonal) att anamma samma grundinställning när det är klart att det inte är möjligt att sprida modellen med exakt samma insatser. Därutöver är det många som lyfter fram att det varit viktigt att man lärt känna varandra och har tillit till varandra. Praktiskt är det så gott som omöjligt att ordna det så att alla i hela svenska nätverket skulle lära känna varandra.

Som både daghems- och skolgruppen diskuterade kunde ett sätt vara att använda sig av "ambassadörer", dvs. man anlitar de som redan har erfarenheter av arbetssättet som stödpersoner för de så kallade nya. I utvärderingarna kommer det också fram att det har en betydelse att man har en möjlighet att öva sig på bland annat mötesteknik och då kunde det vara bra om "ambassadörerna" fungera som stöd på de första mötena. Därutöver lyfter man fram betydelsen av att diskutera möten i efterhand, då kunde eventuella handledningstillfällen fungera som forum för genomgångar.

Fastän skolorna inte kommer att delta i SABIR 2 efterlyste skolgruppen i samband med utvärderingsdiskussionen fortsatta forum för nätverket. Likaså efterfrågade daghemsgruppen fortsatta fortbildningsdagar. Med tanke på att upprätthålla de effekter som SABIR har uppnått (nu i skolan och senare med alla) skulle det vara bra att fundera hur man kunde ordna dylika mötesplatser i framtiden. Det skulle också vara viktigt att i detta skede trots att skolan inte deltar i projektet, erbjuda också dem en möjlighet att delta i projektets seminarier och större forum.

En av de förväntade effekterna på servicestrukturnivå var att utvidga det utvecklande och gränsöverskridande handlingsutrymmet för barn- och familjearbetet. Det förväntade resultatet var att personalen har erfarenhet av att utföra utvecklingsarbete som en del av arbetsuppgiften. Detta har verkställts lite varierande genom att resurspersonerna för projektet (ca 17 personer under hela projekttiden) har haft en möjlighet att inom sin arbetstid utföra utvecklingsarbete vid sidan om sitt ordinariearbete, men detta gäller alltså bara de enstaka personerna och under projekttiden. Den förväntade effekten på medellång sikt var: fungerande strukturer för ett utvecklande handlingsutrymme. Detta kan inte nås med ett projekt, utan förändringen i strukturer bör ske inom den ordinarie verksamheten. Projektet SABIR har erfarenheter av att det fungerat, men man borde fundera på att dokumentera hur det fungerat. Under följande projekt (SABIR 2) kunde man fundera på vilka är fördelarna med att kunna utföra utvecklingsarbete inom ramen för det ordinariearbetet och vilka är förutsättningarna för att det kunde fungera också oberoende av projekt.

Litteratur och andra källor

Backman, A och Söderström, E (2011) Kraft genom samverkan- en arbetsmodell för inledande samarbetet FSKC rapporter 4/2011 http://www.fskompetenscentret.fi/page350_sv.html

Montonen, M (2010) Mellanutvärderdering SABIR FSKC arbetspapper 1/2010

Opublicerat protokoll från daghemmens lärande forum 15.2.2011

Seppänen-Järvelä (red.) (2005) Vertaismenetelmät kehittävän arvioinnin välineenä

Utvärderingsplan för SABIR 2010

Bilaga 1

Logisk modell

Bilaga 1: LOGISK MODELL/SABIR: Övergripande vision/Sabir: "Familjen i centrum för det smidiga och gränsöverskridande nätverkssamarbetet"						
RESURSSIT	TOIMINNOT mitä tekemällä	OSALLISET	TUOTOKSET	TULOKSET Lyhyen aikavälin tulokset "mitä odotamme"	TULOKSET Keskipitkän aikavälin vaikutukset "mitä haluamme"	TULOKSET Pitkän aikavälin vaikutukset "mitä toivomme"
473 000 euro Pilotdaghem och -skolor Resurspersoner (kommunandelar) och sakkunnigtjänster för genomförning och utvärdering Arbetsseminarier Lärande forum	Klientnivå: forum och kanaler för brukarmedverkan (enkäter, fokusgrupper, familjeråd) Servicestruktur: utbildning i mångprofessionellt, systemiskt arbete + delaktighet (utföra och leda) mångprofessionella reflektioner över arbetsroll i systemet, arbetssätt i bruk, pilotering av nya arbetssätt för samarbete, vidareutveckling av arbetsmodeller som underlättar tidigt stöd Samarbetskartläggningar, klargörande av arbetsroller och rollfördelningar i nätverket Information, servicekartor över tillgänglig service Personalen använder en del av arbetstid till utvecklingsarbete och utvärderingsarbete	Familjer med barn: daghemsalder, skolålder Pilotdaghem Pilotskolor Personal på socialservice familjecenter Personal på barnrådgivning, barnpsykiatri, tredje sektorn MW-institutets personal	Antal prövade nya verksamhetssätt och modeller ("gällivare", nya former för samverkan, antal försök) Gemensamt formulerade och dokumenterade principer och verksamhetssätt (god praktik-beskrivningar) Antal arbetsseminarier och lärande forum (antal deltagare, sektorer, representanter, hur många ggr träffats) Infokarta om tillgänglig service på synligt, lättillgängligt ställe	Klientnivå: Pilotenheternas barn, unga och familjer har erfarenhet av verksamhetssätt, som främjar ökad delaktighet Barn, unga och familjers deltagande i utvecklandet av tjänster har varit möjligt Servicestruktur: Ökat kunnande i brukarorienterat och mångprofessionellt arbete Personalen har erfarenhet av att ha prövat på nya arbetsmetoder på pilotställena Förbättrat samarbete och stärkt kontakt mellan bas- och specialservice: uttalade principer, förhållningssätt och förväntningar	Klientnivå: Barn, unga och familjer upplever sig bli beaktade och hörda. Barn, unga och familjer upplever att de får rätt sorts stöd i rätt skede <u>Servicestruktur</u> Utprovade systemiska arbetssätt/modeller som främjar delaktighet Personalens syn på brukarorientering har konkretiserats Flexibel och uttalad arbetsfördelning mellan bas- och specialserviceutgående från tanken om familjen i centrum Fungerande strukturer för ett utvecklande handlingsutrymme	Utveckla en brukarorienterad, systemisk arbetsmodell för barn i riskzon Tillgänglig service för familjer med barn i riskzon Främja ett flexibelt arbete med klara strukturer mellan bas- och specialservice Utvidga det utvecklande och gränsöverskridande handlingsutrymme för barn- och familjarbetet

Bilaga 2

Enkät om kunnande, våren 2011

SABIR-utvärdering våren 2011

Utvärdering av SABIR -projektet

Denna enkät är riktad till de personer som deltagit på arbetsseminarierna och lärande forum som ordnats inom SABIR-projektet. Med denna enkät utvärderas dels SABIR-projektet, dels samlas information som används i utvärderingen av utvecklingsprogrammet Barnets röst.

En av målsättningarna för utvecklingsprogrammet Barnets röst är ökat kunnande och expertis hos personal inom välfärdssektorn i södra Finland. De olika delprojekten har ordnat olika former av utbildning. Med tanke på utvärderingen av utvecklingsprogrammet är det viktigt att utreda hur deltagarna har kunnat tillämpa den nya kunskapen och de nya färdigheterna i sitt arbete.

Utvärderingen utförs enligt uppdrag av AB Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området -FSKC av utvecklingschef Mia Montonen. Svaren behandlas konfidentiellt. Svaren på en del av frågorna rapporteras till specialforskare Stina Högnabba för att användas i utvärderingen av hela utvecklingsprogrammet. Enkäten är uppdelad i några helheter. I första delen frågas efter bakgrundsfaktorer, därefter följer fyra olika substansteman och i slutet finns några frågor om inledande samarbetsmöten och om projektet i sin helhet. En del av frågorna är riktade till alla, en del är riktade till de som också deltagit på lärande forum. Om du inte deltagit på lärande forum skall du hoppa över frågorna som gäller dessa.

Svarstiden är till 10.06.2011

Vid frågor kontakta utvecklingschef Mia Montonen mia.montonen@fskc.fi, tfn 040 591 3031

1) Jag representerar

- stadens daghem
- övrig social service
- skolan
- hälsocentralen
- HNS
- tredje sektorn
- övrigt, vad:

2) Jag har också deltagit på

- daghemmens lärande forum
- skolans lärande forum

3) Jag arbetar i huvudsak

- praktiskt med barn och familjer
- förmanskap och ledning
- med projektarbete
- som sakkunnig

4) Jag har deltagit på följande arbetsseminarier och seminarier

- Samarbete över sektorgränser i arbetet med barn och familjer (Mäkelä och Hägglund)
- Från inställningen "Varför gör de inget?" till ett systemiskt arbetssätt (Ludvika kommun, Sverige)
- Barnperspektiv och delaktighet (Lunabba, Lindström & Engström, von Schantz)
- Dialogiskt arbete med familjer och sociala nätverk (Seikkula)
- Hur kan vi bättre utnyttja mångprofessionellt kunnande? (Mönkkönen)
- Kick off seminariet på Ungsholmen
- Samarbete över sektorgränser (Gottberg och Pyhäjoki)
- Genomskinlig praktik och dialogiskt utvecklingsarbete (Fagerström och Julkunen)
- Främjandet av ett dialogiskt arbetsgrepp i arbetsprocessens olika faser (bl.a. Lauhaluoma, v. Timroth, Koskinen och Lunabba)
- Det riktade arbetsseminariet: Dialogiskt samarbete med barnets nätverk (Kanninen)

Ökad förståelse och ökat kunnande om faktorer som påverkar barns, ungas och föräldrars psykiska, fysiska och sociala välmående

5) Nivån av kunnande: 1= mycket svaga kunskaper, 4= baskunskaper, 7= mycket goda kunskaper

	1	2	3	4	5	6	7
På vilken nivå anser du att ditt kunnande om arbete med barn och familjer har varit INNAN SABIR-projektet?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
På vilken nivå anser du att ditt kunnande om arbete med barn och familjer är NU	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

6) Betydelsen av arbetsseminarier och lärande forum 1= mycket liten betydelse, 4= betydelse, 7= mycket stor betydelse

	1	2	3	4	5	6	7
Vilken betydelse har arbetsseminarierna haft med tanke på ökat kunnande och ökad förståelse om dessa frågor?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vilken betydelse har lärande forum haft med tanke på ökat kunnande och ökad förståelse om dessa frågor?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

7) Ge exempel på hur förändringen syns i ditt arbete

Egna verksamhetssätt och principer som styr det egna arbetet

8) De egna verksamhetsprinciperna: 1= inte alls, 4= i viss mån, 7= mycket

	1	2	3	4	5	6	7
Har SABIR-projektet hjälpt till att klargöra de teoretiska utgångspunkterna som styr ditt arbete?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Har du via SABIR-projektet fått ett ökat kunnande om arbetsmetoder?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bidrog SABIR-projektet till att öka ditt utvecklande arbetsgrepp?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Har du kunnat tillämpa det du lärt dig?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

9) Betydelsen av arbetsseminarier och lärande forum 1= mycket liten betydelse, 4= betydelse, 7= mycket stor betydelse

	1	2	3	4	5	6	7
Vilken betydelse har arbetsseminarierna haft med tanke på dina verksamhetssätt och principer?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vilken betydelse har lärande forum haft med tanke på dina verksamhetssätt och principer?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

10) Ge exempel på hur du har tillämpat det du lärt dig

Mångprofessionellt, dialogiskt nätverksarbete och betydelse av samarbete över sektorgränserna

11) Nivån av kunnande: 1= mycket svaga kunskaper, 4= baskunskaper, 7= mycket goda kunskaper

	1	2	3	4	5	6	7
På vilken nivå anser du att ditt kunnande om mångprofessionellt, dialogiskt nätverksarbete har varit INNAN SABIR-projektet?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
På vilken nivå anser du att ditt kunnande om mångprofessionellt, dialogiskt nätverksarbete är NU	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

12) Kunnande om BETYDELSEN av samarbete över sektorgränser 1= inte alls, 4= i viss mån, 7= mycket

	1	2	3	4	5	6	7
Har SABIR-projektet ökat på ditt kunnande i mångprofessionellt dialogiskt nätverksarbete	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

13) Betydelsen av arbetsseminarier och lärande forum 1= mycket liten betydelse, 4= betydelse, 7= mycket stor betydelse

	1	2	3	4	5	6	7
Vilken betydelse har arbetsseminarierna haft med tanke på ditt kunnande i mångprofessionellt, dialogiskt nätverksarbete ?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vilken betydelse har lärande forum haft med tanke på ditt kunnande i mångprofessionellt, dialogiskt nätverksarbete ?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vilken betydelse har arbetsseminarierna haft med tanke på ditt kunnande om betydelsen av samarbete över sektorgränserna?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vilken betydelse har lärande forum haft med tanke på ditt kunnande om betydelsen av samarbete över sektorgränserna?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

14) Ge exempel på hur den möjliga förändringen gällande kunnande om betydelsen av mångprofessionellt, dialogiskt nätverksarbete och betydelse av samarbete över sektorgränserna syns i ditt arbete:

Barns ungas och föräldrars delaktighet

15) Inställningar och kunnande om 1= inte alls, 4= i viss mån, 7= mycket

	1	2	3	4	5	6	7
Hur mycket påverkade barns, ungas och föräldrars erfarenheter och åsikter ditt arbete INNAN SABIR?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hur mycket påverkar barns, ungas och föräldrars erfarenheter och åsikter ditt arbete NU?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Har SABIR-projektet ökat ditt kunnande om betydelsen av barnets och familjens delaktighet?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

16) Betydelsen av arbetsseminarier och lärande forum 1= mycket liten betydelse, 4= viss betydelse, 7= mycket stor betydelse

	1	2	3	4	5	6	7
Vilken betydelse har arbetsseminarierna haft med tanke på kunnande om barnets och familjens delaktighet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vilken betydelse har lärande forum haft med tanke på kunnande om barnets och familjens delaktighet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

17) Exempel på hur det ökade kunnande om betydelsen av familjens och barnets delaktighet syns i mitt arbete:

Det inledande samarbetsmötet

18) Vad tycker du att har underlättat piloteringen av inledande samarbetsmöten?

19) Vilka faktorer har försvårat piloteringen av de inledande samarbetsmöten?

Här ännu några frågor om SABIR-projektet i sin helhet

20) Nedan några påståenden som vi önskar att du tar ställning till

	Helt av samma åsikt	Delvis av samma åsikt	Delvis av annan åsikt	Helt av annan åsikt
För att lyckas i mitt arbete behöver jag samverka med andra.	☐	☐	☐	☐
Jag har fått inspiration att prova på nya gemensamma arbetssätt.	☐	☐	☐	☐
Jag känner bättre till vilka aktörer som finns i det svenska nätverket.	☐	☐	☐	☐
Jag upplever att vi (alla aktörer) fått ett ökat gemensamt kunnande.	☐	☐	☐	☐
Jag upplever att samarbetet i nätverket har blivit bättre.	☐	☐	☐	☐
Jag upplever att familjernas delaktighet har ökat.	☐	☐	☐	☐
Jag vet bättre vad ett systemiskt arbetssätt innebär.	☐	☐	☐	☐
Jag tror att projektet kommer att resultera i gemensamma grundprinciper för samarbetet.	☐	☐	☐	☐

21) På vilket sätt tänker du att du med dina insatser kan förbättra samarbetet i nätverket i framtiden ?

Bilaga 3

Enkät från inledande samarbetsmöten

Feedback på inledande samarbetsmöte

Bästa mottagare! Hjälp oss att bli bättre i vårt arbete! Ditt svar behandlas konfidentiellt. Svaren skickas till projektchef Eivor Söderström (eivor.soderstrom@hel.fi), som sammanfattar erfarenheterna och i ett senare skede följer upp effekter med uppföljande frågor. Läs mera www.lapsenaani.fi under projektet Sabir. Tack för ditt svar!

Bedöm frågorna på skalan 1-5. Ringa in det alternativ som bäst passar din uppfattning!

1. Fick du möjlighet att berätta om det som oroar dig?

dåligt 1 2 3 4 5 bra

2. Lyssnade de andra på dig? (Kände du dig hörd, respekterad?)

dåligt 1 2 3 4 5 bra

3. På mötet diskuterades ur min synvinkel viktiga frågor

stämmer dåligt 1 2 3 4 5 stämmer bra

4. Det sätt som mötet genomfördes passade mig:

dåligt 1 2 3 4 5 bra

5. Deltog de centrala personer som behövdes för att komma vidare?

olika åsikt 1 2 3 4 5 samma åsikt

Om inte, vem saknades? _____

6. Tycker du att detta inledande samarbetsmöte underlättar fortsatt kontakt?

olika åsikt 1 2 3 4 5 samma åsikt

7. Överenskommelsen om uppföljningen var tillräcklig

olika åsikt 1 2 3 4 5 samma åsikt

8. Tycker du att du hade nytta av det inledande samarbetsmötet?

dåligt 1 2 3 4 5 bra

9. Hurudan var din känsla efter mötet

Hopplöst 1 2 3 4 5 hoppfull

10. Övriga

kommentarer: _____

Svarare: förälder _____ personal: annan roll, vilken: mötets
sammankallare _____
inbjuden samarbetspart _____

AB DET FINLANDSSVENSKA KOMPETENSCENTRET
INOM DET SOCIALA OMRÅDET – FSKC
Tavastvägen 13, 00530 HELSINGFORS
www.fskc.fi